

ספר

לקוטי הלכות

על

שלחן ערוך ארח חיים

חלק שני

מאת הרב הגאון הצדיק בוצינא קדישא איש חי רב פעלים מורנו ורבנו
הרב נתן זצוק"ל תלמיד מבהק לאדמו"ר הרב האמת הגאון הקדוש
האמתי גמל נביע מקור חכמה אור ישראל וקדושו מורנו ורבנו הרב
רבי נחמן זצוק"ל בעל המחבר ספרי לקוטי מוהר"ן הקדושים ושאר ספרים.

והחבור הנה נעשה על-פי פקדתי רבו הגאון הנ"ל לבאר ולחדש בכל הלכה משלחן
ערוך למצא סמך וטעם בכל הלכה בדרך חכמת האמת ומוסר השכל ועצות
נפלאות ונוראות והתחזקות עצום ונשגב עד אין סוף ואין תכלית שיתחזק כל
אדם להתקרב לה' יתברך בכל דרגא ודרגא מכל מקום שהוא, יהיה מי שיהיה.
וכלם מיסודים על אדני פו. וכל החבורים מהגאון החסיד הנ"ל נעתקו ונקבצו יחד
על-ידי תלמידו הרב המאור הגדול מוהר"נ"ת הנ"ל.

לזכרון עולם בהיכל ה'
ולעילוי נשמת

רבי ישראל בער אודסר
בן אייזיק שלמה

זכותו יגן עלינו אמן

כל הזכויות שמורות © אמת ואמונה

France
06-61963858
01-43738240

ישראל
02-9998159
050-6682044

הודפס בירושלים עיה"ק תשס"ז

SHMUEL MOSHE KREMER

Author Of Mayanim B'Nechalim

President, Talmud Tora BRESLOV

Rosh Kollel OR HANELAM

8 Yochanan Mizrahi St. Tel: 972-2-5829514

JERUSALEM

שמואל משה קרמר

מח"ס מעיינים בנחלים

נשיא תלמוד תורה ברסלב ירושלים

ור"כ אור הנעלם ברסלב

רח' יוחנן מזרחי 8, טל: 02-5829514

ע"ה"ק ירושלים תוכבי"א

בס"ד, ח"י מנחם אב תשס"ח

שמחתי באומרים לי כי הני אברכים יקרים, בעלי עמותת 'אמת ואמונה', לקחו על עצמם מלאכת קודש להדפיס מחדש את כל ספרי "לקוטי הלכות" לגאון עוזנו מוהרנ"ת זיע"א בהידור רב ובשילוב תרגום כל המילות הארמיות המופיעות בספרים, לטובת ההוגים בה אשר אינם בקיאים בלשון זה, כמעשיהם בראשונה, בספר הקדוש לקוטי מוהר"ן, כן מעשיהם בשניה, וכבר הדפסו חלק ראשון בשנה שעברה וכעת עומדים להוציא לאור חלק שני.

כן הוסיפו מאות ואלפי מראי מקומות חדשים לפסוקי התנ"ך ולדברי חז"ל וזוהר הקדוש ותיקונים ולספרי האר"י הקדוש המובאים בספרים, וכן תיקנו הרבה מראי מקומות שגויים שנדפסו לאחרונה על ידי מדפיסים שונים.

עוד מרגינתא טבא קבעו בה, אשר ליקטו מספרי "אוצר היראה" להרה"ק מוהר"ן מטשערין זיע"א, העצות לפי סדר ההלכות והדפיסוהו בסוף כל כרך, למען יוכלו ההוגים בספר להוציא מכל הלכה את ה'למעשה', ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים.

הנה אומר לפעולה טובה יישר ואף ידי תיכון עמם לחזקם ולאמצם להתגבר על כל המכשולים והמונעים וכשם שזכו להתחיל כן יזכו לסיים מתוך נחת והרחבה ברוחניות ובגשמיות.

כ"ד הכותב לכבוד רביה"ק ואנשיו

שמעון אלתר

הלכות משא ומתן

הלכה א

הוא בחינת ממון דקדושה, שהוא בחינת שם ונפש, בחינת שם ה' כנ"ל, וכלל ממון עכו"ם [גוים] הוא ממון דסטררא אחרא [של הצד האחר (צד הטמאה)], שהיא בחינת עבודה זרה ממש, בחינת שם אלהים אחרים כנ"ל.

ועתה מבאר היטב מה שאסרו רבותינו ז"ל (סנהדרין דף סג ע"ב) להשתתף עם עכו"ם [גוים] משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו וכו', כי בודאי עובר על ושם אלהים אחרים וכו' כשמשתתף עם העכו"ם [הגוים], כי שרש הנפשות בעשירות, וכשמשתתף עם העכו"ם [הגוי], נמצא שמקשר נפשו ונפש העכו"ם [הגוי] חס ושלום ביחד, שיהיו שניהם משרשים ביחד בממון אחד, אשר שם שרש הנפשות כנ"ל, ועל-כן בודאי עובר על ושם אלהים אחרים וכו', כי נפש וממון עכו"ם [הגוי], שהוא שרש נפשו, הוא שם אלהים אחרים, וצא תאמר לו, ואין לו להתחבר עם ממון ישראל, שהוא בחינת שם ונפש ישראל אשר משתף בו שם ה'.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל שמא יתחייב לו שבועה, כי שבועה דקדושה הוא בחינת שם ה', כמו שכתוב (שמות כ ז) לא תשא את שם ה' וכו', (ויקרא יט יב) ולא תשבועו בשמי וכו', ועל-כן בכל מקום שיש הכחשה בין שני אנשים ואין יודעים

אחר-כך ילך לעסקיו וכו', ואסור להשתתף עם עכו"ם [גוים] שמא יתחייב לו שבועה, ועובר משום (שמות כג יג) ושם אלהים אחרים לא תזכירו לא ישמע על וכו', (שלחן ערוך אר"ח חיים סימן קנז).

הענין כי מבאר בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן ט) ששרש הנפשות הוא בעשירות, ועקר הגדלת השם והנפש הוא על-ידי עשירות דקדושה, כי עשירות דקדושה גבה מאד, עין שם. נמצא שהממון דקדושה, שהוא ממון ישראל, הוא בחינת שם ונפש, ושם ונפש ישראל הוא בחינת שם ה', כי שמו משתף בשמנו (רש"י והושע ז ט), וזה בחינת נשאת ונתת באמונה, באמונה דיקא [מדק]. כי אמונה הוא בחינת שם ה', בחינת (זכריה יד ט) ה' אחד ושמו אחד, שזה עקר אמונה, על-כן צריך לעשות משא ומתן באמונה, כי שם שרש בחינת המשא ומתן, בתוך בחינת אמונה, שהוא בחינת שם ה', כי המשא ומתן והעשירות הוא בחינת שם כנ"ל, (קהלת ז יד) ואת זה לעמת זה עשה האלהים, כי ממון דסטררא אחרא [של הצד האחר (צד הטמאה)] הוא בהפך, כי הוא בבחינת שם אלהים אחרים, כי כל עבודות זרות תחובים בממון, כמו שאמר רבנו ז"ל במקום אחר (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן כג), וכלל ממון ישראל

הלכה ב

אחר שיצא מבית הכנסת ילך לבית המדרש וכו' ללמוד וכו' (שלקו ערוך ארח חיים סימן קנח). וזה כבר מבאר לעיל [למעלה] (הלכות קריאת התורה הלכה א) כי צריך ללמוד אחר התפלה כדי לקנות חיים וכו', ואחר-כך ילך אל המשא ומתן, פי (אבות פ"ק ב משנה ב) כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה וגוררת עון, ויזהר שלא יזכיר שם שמים לבטלה וכו', (שלקו ערוך ארח חיים סימן קנ"ו).

כי צריך לעשות משא ומתן אחר הלמוד כדי לתת נחא [מנוחה] להמחין, שלא יהיו מתנגעין, כמו שאמר רבנו בפרוש (לקוטי מוהר"ו חלק א סימן לה) שמשא ומתן הוא בחינת שנה, שהוא נחא [מנוחה] להמחין, כי צריך לתת דוקא נחא [מנוחה] להמחין כשמתנגעין, כדי שלא יהיה בחינת רבוי אור גורם שבירת כלים, כי כשחושב הרבה בשכלו ואינו נותן להם נחא [מנוחה], אזי אין המח, שהוא כלי השכל, יכול לקבל רב אור השכל, ואז נתקלקל מחו לגמרי, ויכול לצאת משכלו, וזה בחינת כל תורה שאין וכו' סופה בטלה, כי בא לבחינת בטול, כי אין הפלים יכולים לקבל רב עסק התורה, והרבוי אור גורם שבירת כלים, ואזי יוצא השכל מן הצמצום, ואזי נתבטל לגמרי, ואזי נתקלקל ונפל מחו לגמרי, כי עקר קיום המחין כשיכולין לקבל השכל ולצמצמו בתוכו, וזהו סופה בטלה וגוררת עון, כי כשהשכל נסתלק לבחינת בטול, מחמת שבירת הכלי, על-ידי רבוי אור, אזי מזה נתהוה

למי מגיע הממון, אז מטילים ביניהם שבועה, והשבועה מבררת האמת למי מגיע הממון, כי השבועה היא בחינת שם ה', שהוא בחינת שרש הממון, שהוא בחינת שם כנ"ל, על-כן על-ידי השבועה מתברר היטב למי שיד הממון, מאחר שהוא שרש הממון, כי שם, בשרשו, בודאי מברר היטב ממונו של כל אחד ואחד, ואין אחד יכול לגע שם בשל חברו כלום, ועל-כן חששו רבותינו ז"ל שמה יתחייב לו העובד כוכבים [הגוי] שבועה, כי הוא מלתא דשכיחא [דבר מצוי] וקרוב לודאי, כי עכו"ם [הגויים] הם מלאים שקר במשא ומתן, כי ממנם, שהוא ממון דסטרא אחרא [של הצד האחר (צד הטמאה)], נלקח משם, מבחינת שקר, שהוא עבודה זרה, שהוא בחינת שקר, ועל-כן הם חשודים תמיד על שקר, כמו שכתוב (תהלים קמד ח) אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר, ועל-כן בודאי יתחייב לו העובד כוכבים [הגוי] שבועה שלהם, שהוא בחינת אלהים אחרים, כי משם שרש ממנם, מבחינת עבודה זרה, מבחינת שם אלהים אחרים, שהוא בחינת שבועת שקר שלהם, ועל-כן אסור לישראל להשתתף עמו, כי ממון ישראל הוא ממון דקדשה, שהוא בחינת שרש שמו ונפשו אשר משתף בו שם ה' כנ"ל.

וע"ז (לקוטי מוהר"ו חלק א סימן נט) במאמר המתחיל 'מי שרוצה לקרב בני-אדם לה' יתברך וכו', מה שכתוב שם על פסוק (ישעיה נ"ה) ונתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם וכו', שם מבאר היטב הקדמה זו, שהממון הוא בחינת שם ונפש כנ"ל:

ועל־כן אמרו רבותינו ז"ל (נדרימ דף ז ע"ב) כל מקום שהזכרת שם שמים מצויה מיתה מצויה. כי היא הפך קריאת החיים ואריכת ימים הנ"ל. כי זה נעשה דוקא על־ידי המדות והכלים שנעשין על־ידי עסק התורה כנ"ל, והזכרת שם שמים לבטלה היא הפך מזה כנ"ל ועל־כן בשעת המשא ומתן שהוא כדי לשמור הכלים שלא יתקלקלו כנ"ל צריך לזהר אז מהזכרת שם שמים לבטלה שהיא פגם וקלקול הכלים כנ"ל:

הלכות משא ומתן הלכה ג לא נודע לנו אייה:

הלכה ד

ענין משא ומתן. יזהר מלהשתתף עם העכורים (הגויים) וכו' משום (שמות כג יג) ושם וכו' לא תזכירו לא ישמעו. (פמבאר שם בארח חיים סימן קנו):

על־פי התורה 'ויהי אחר הדברים האלה' וכו' (לקוטי מוהר"ן חלק א) בסימן עו, עין שם כל התורה. מבאר משם שהסתכלות הוא בחינת אור הישר ואור החוזר וכו'. וזה בחינת (תהלים קלח ו) כי רם ה' ושפל יראה וגבה ממרחק יידע וכו', ועל־ידי ההסתכלות נעשה כלי, דהינו [כלומר] גבול וזמן. כי קדם שרואה הדבר הוא בלא גבול. ועל־ידי ההסתכלות שרואה הדבר ונחקק בדעתו על־ידי זה נעשה לו גבול וכו'. וזה בחינת מעלת הבטחון, כי הבטחון הוא בחינת הסתכלות, בחינת (תהלים קמה טו) עיני כל אליה ישברו.

הקלפות, כמובא, וזהו וגורת עון, וכנראה בחוש [בחושים הגשמיים, כלומר במציאות היומיומית], כי כשהמח נתיגע מאד ואינו נותן לו שום נחא [מנוחה], אזי יוכל להתעכר ולהתקלקל לגמרי, ועל־ידי הבלבול הדעת יכול חס ושלום לגרו עוון על־ידי זה.

וזה שהזכירו רבותינו ז"ל (סנהדרין דף סג ע"ב) על המשא ומתן שיזהר שלא יזכיר שם שמים לבטלה, כמו שכתבו בשלחן ערוך אסור זה אצל המשא ומתן, כי אסור הזכרת שם שמים לבטלה הוא גם־כן בחינה זו, כי כשמזכירין שם שמים נמצא שקורין אותו יתברך כביכול [לו היה אפשר לומר כן], שהוא חי החיים, וכמו שכתוב שם, על־כן אין להזכיר שם שמים כי אם בתורה ותפלה, שאז יש כלים ומדות לקבל החיים, ואף שהשם בעצמו הוא בחינת מדות, כמו שכתוב שם, אף־על־פי־כן זה ידוע כי יש כלים לכלים וצמצום לצמצום, ומה שנחשב לכלי בבחינה עליונה, עדין בבחינה התחתונה היא בחינת אור פשוט, בלי כלי, וצריך לעשות צמצום וכלי אחר לקבלו, ועל־כן אסור להזכיר שם שמים לבדו כי אם בתורה ותפלה, ששאר התבות נעשין כלי לקבל האור כנ"ל, אבל כשמזכירין שם שמים לבטלה, בלא תורה ותפלה, אזי היא בחינת רבוי השמן גורם לכבוי הנר.

ועל־כן חמור יותר הזכרת שם שמים לבטלה מברכה לבטלה כנ"ל, וזה בחינת שם שמים לבטלה בחינת סופה בטלה הנ"ל, שגורם בטול הנ"ל, הינו [זהו] קלקול הכלים כנ"ל,

כלי להשפיע שתבא בעת ובזמן כנ"ל. כי כל המשא ומתן אינו נגמר כי אם על-ידי שני בני-אדם שנושאים ונותנים זה עם זה שזה נותן לזה מעות או חפץ פלוני וחברו נותן לו חליפו [במקומו] חפץ אחר, ועל-ידי זה נעשה בחינת אור הישר ואור החוזר, כי כל אחד ממשיך שפע לחברו שזה בחינת אור הישר ואחר-כך הוא חוזר ומקבל ממנו, שזהו בחינת אור החוזר, שזהו בחינת ראיה שעל-ידי זה דיקא [דוקא] נמשכת ההשפעה בגבול וזמן כנ"ל.

על-כן באמת עקר המשכת שפע הפרנסה הוא רק על-ידי בטחון שהוא בחינת הסתכלות, בחינת אור הישר ואור החוזר שעל-ידי זה עושה כלי, דהינו [כלומר] גבול וזמן שתהיה נמשכת ההשפעה בבחינת גבול וזמן שתבוא לו הפרנסה בעתו ובזמנו וכנ"ל, ומה שצריכין לעשות איזה משא ומתן ועסק הוא גם-כן רק בשביל זה כדי להמשיך בחינת כח הראות בחינת אור הישר ואור החוזר על-ידי המשא ומתן כנ"ל כדי שעל-ידי זה תבא השפע בגבול ובזמן כנ"ל, כי בודאי ה' יתברך יכול לתן פרנסה להאדם בלא שום סבה בלי שום משא ומתן, כמו שכתוב (תהלים עה ז) כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים כי אלהים שופט וכו'. וכמו שכלכל את אבותינו ארבעים שנה במדבר על-ידי המן וכל דבר לא חסרו, רק מה שצריכין עתה איזה עסק ומשא ומתן זה רק מחמת שאין לנו בטחון חזק כל כך שיהיה בבחינת ראיה ממש, דהינו [כלומר] שרב [בני-אדם] אינם זוכים שיהיו עיניהם צופות

ועל-ידי זה ממשיך השפע והפרנסה כי ההשפעה יורדת מלמעלה תמיד אך שהוא בלא גבול וזמן. ויכול להיות שהדבר שצריך עכשו, יבוא לו לאחר כמה שנים, אבל על-ידי הבטחון שהוא בחינת הסתכלות לה' יתברך, על-ידי זה עושה לההשפעה כלי, דהינו [כלומר] גבול וזמן, שתבא ההשפעה בעת שצריך. וזהו, עיני כל אליה ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו. כי על-ידי ההסתכלות בבטחון לה' יתברך בחינת עיני כל אליה ישברו, על-ידי זה, ואתה נותן להם את אכלם בעתו, בעתו דיקא [מדיקא], דהינו [כלומר] בחינת גבול וזמן, כי ההסתכלות עושה כלי כנ"ל.

וזה בחינת מעלת התקרבות לצדיקים. כי הם עושים גבול וזמן שיהיה עסק התורה והעבודה כראוי לפי ערכו בגבול ובזמן. שעל זה התפלל דוד המלך עליו השלום (תהלים מב ג) צמאה נפשי וכו' מתי אבוא ואראה פני אלהים. וראה דיקא [מדיקא] שתהיה העבודה בבחינת ראיה, דהינו [כלומר] בבחינת כלי וגבול וזמן, עין שם כל זה היטב:

(כי האף אמנם שהתורה הזאת היא מלשון החברים שלא נכתבה יפה כלל. אף-על-פי-כן המדקדק ומעיין בה ימצא גם שם הקדמות וחדושים נפלאים כי כל דבור ודבור שיצא מפי רבנו ז"ל, עמק ונורא מאד):

א וזה בחינת משא ומתן באמונה, כי עקר המשא ומתן הוא בשביל להמשיך בחינת כח הראות שהוא בחינת השגחתו יתברך שתהיה נמשכת עלינו בשלמות בבחינת ראיה שהוא בחינת אור הישר ואור החוזר שעל-ידי זה נעשה

לקוטי הלכות

תמיד לישועת ה' לבד בבטחון חזק עד שימשיכו על-ידי זה בחינת אור הישר ואור החוזר שעל-ידי זה נמשכת השפע בגבול זמן במועדו ובזמנו כנ"ל, ומחמת שלא [שלא] כל אדם זוכה לזה עתה, על-כן צריכין עסקים ומשא ומתן. ועקר הכונה של המשא ומתן הוא בחינת הנ"ל להמשיך על-ידי המשא ומתן בחינת אור הישר ואור החוזר שהוא בעצמו בחינת הבטחון.

ועל-כן צריכין לעשות המשא ומתן באמונה דיקא [דוקא] להאמין בה' שכל הפרנסה הוא רק מאתו יתברך ולכון עיניו לה' יתברך לבד. כי עקר הפרנסה הוא רק על-ידי זה כנ"ל. וגם כל עקר המשא ומתן לא בא כי אם בשביל זה כדי לעשות להשפעה כלי, דהינו [כלומר] גבול זמן כדי שתבא ההשפעה בעתו כנ"ל. כי ההשפעה יורדת תמיד רק שהוא בלא גבול זמן וכו' כנ"ל, ועל-ידי ההסתכלות בבטחון שהוא בחינת אור הישר ואור החוזר על-ידי זה נעשה כלי שהוא גבול זמן שפא השפע במועדו כנ"ל. שזהו בעצמו בחינת המשא ומתן שהוא בחינת חליפין [החלפת חפצים], בחינת אור הישר ואור החוזר כנ"ל, ועל-כן באמת כל מי שבטחונו חזק ביותר לה' יתברך הוא פורק ממנו ביותר על טרדות המשא ומתן עד שיש צדיקים שיש להם בטחון חזק כל כך עד שאין צריכין שום עסק ומשא ומתן ולא שום עבדא [עשיה] ונסיעה כלל בשביל הפרנסה.

כי כשבטחוננו חזק ביותר בה' יתברך אזי הוא עושה כלי להשפע, דהינו [כלומר] גבול זמן על-ידי הבטחון לבד שהוא בחינת כח הראות

בחינת אור הישר ואור החוזר וכנ"ל, ועקר המשא ומתן הוא רק מחמת חלישות הבטחון בתכלית השלמות. על-כן צריכין משא ומתן כדי לחזק הכלי לקבל השפע על-ידי המשא ומתן שהוא בחינת כח הראות, בחינת אור הישר ואור החוזר כנ"ל. אבל אפלו מי שעוסק במשא ומתן אף-על-פי-כן העקר הוא הבטחון, כי בלא בטחון והסתכלות לה' יתברך לא יועיל לו כל המשא ומתן שבעולם, כי העשר והכבוד מלפניו יתברך רק מחמת שאין לו דעת להתחזק בבטחון לבד בלי שום עשיה של איזה עסק ומשא ומתן ועל-כן הוא צריך משא ומתן שאז בטחוננו חזק ביותר ואז ממשיך הפרנסה על-ידי שעושה כלי שהוא גבול זמן וכו' כנ"ל:

ב וזהו בחינת מה שאמר ירמיה לישראל (ירמיה ב לא) הדור אתם ראו דבר ה'. ודרשו רבותינו ז"ל (מכילתא פרשת בשלח, מובא ברש"י שמות טז לב) שמעו לא נאמר, אלא ראו, מכאן שהוציא להם צנצנת המן וכו' ואמר להם ראו במה נתפרנסו אבותיכם וכו'. כי ישראל במדבר נזונו על-ידי בטחון לבד, שזהו בחינת המן שירד להם בלי שום עשיה ועסק ומשא ומתן כלל. והכל היה בזכות משה שהוא הדעת ודורו דור דעה שהמשיך בהם דעת גדול כל כך עד שהיו מכונין עיני דעתם להסתכל בבטחון לה' יתברך לבד עד שירד להם המן ארבעים שנה דבר יום ביומו. וזה בחינת הנסיון הנאמר במו, כמו שכתוב (שמות טז ד) הנני ממטיר לכם לחם מן השמים למען אנסנו וכו'. כי עקר הנסיון אם יתחזקו בבטחון

שעלידי זה נעשה כלי, שזהו בחינת בטחון, כי עקר המשא ומתן הוא רק לחזק הכלי הנעשית על-ידי הבטחון כנ"ל. ועל-כן אסור להשתתף עם עכו"ם [הגויים] משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו. כי עקר הכלי, דהינו [כלומר] שתד השפיע בגבול זמן. זה נעשה על-ידי כח הראות שהוא בחינת אור הישר ואור החוזה. ועקר בחינת אור הישר ואור החוזה הנעשה על-ידי כח הראות הוא רק כשמכונין ומצמצמין הראות לאיזה דבר שמסתכלין עליו (וכמבאר מזה בהתורה הנ"ל. ובהתורה 'ויאמר בעז אל רות' [בלקוטי מוהר"ן חלק א סימן סה], עין שם. ובהתורה "אשרי העם", המדבר מהשגחה (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן יג), עין שם).

והכלל, שאין יכולין לראות דבר לקח הדבר לתוך הדעת, דהינו [כלומר] לצירו בדעתו, כי אם כשכח הראות הולך מכון לאותו הדבר ובא עליו בהכאה, שאז חוזר הראות לעיניו על-ידי ההכאה, ונצטיר הדבר בעיניו, ואז רואה את הדבר. וזהו בעצמו בחינת כח אור הישר ואור החוזה שנמשך על-ידי כח הראות, וכמבאר בהתורה הנ"ל. ועל-כן אסור להשתתף עם העכו"ם [הגויים], כי השפיע של ישראל יורדת דרך הקדשה, מחמת שמאמינים בה' יתברך ובטוחים בו לבד, ויודעים כי כל השפיע והפרנסה מאתו יתברך, כי הוא יתברך משגיח בהשגחה פרטית על כל דבר שבעולם, והוא יושב ומכלכל ומפרנס מקרני ראמים ועד ביצי כנים. וכמא דאתדבק בר נש לתתא הכי מתנהגין עמה מלעלא [יכמו שהאדם

בכל יום ויום ולא יחשבו ויהרהרו מחשבה אחרת לדאג בשביל פרנסה לאמר, מה נעשה אם לא ירד המן מחר, רק יתחזקו בבטחון בכל יום ויום שה' יתברך יתן להם בודאי אכלם בעתו. וכמוכן שם בפרשה שזה היה עקר הנסיון של המן אשר על-כן נצטוו (שם טו טז) איש אל יותר ממנו עד בקר. ועל-כן באמת נמצאו בהם אנשים אשר הותירו ממנו. (שם טז כ) ויקצף עליהם משה, כי עקר ירידת המן הוא על-ידי בטחון לבטח בה' יתברך לבד, שזהו בחינת הסתכלות, שעלידי זה לבד עושין גבול זמן להשפיע שעלידי זה ירדה הפרנסה להם מן השמים לבד.

וכן אמרו רבותינו ז"ל (יומא דף עו ע"א) שבשביל זה ירד להם המן בכל יום ולא בפעם אחד על כמה ימים כדי שיתלו עיניהם למרום, הינו [זהו] כנ"ל כדי שיהיה להם בטחון חזק וכנ"ל, וזהו שאמר להם ירמיהו כשרצה שיעסקו בתורה ויתחזקו בבטחון לבד עד שתבוא להם הפרנסה מן השמים לבד בלי שום עסק כמו שירד המן לאבותינו, על-כן אמר להם, ראו דבר ה', ראו דיקא [מדיק], הינו [כלומר] שהודיע להם שעקר המשכת הפרנסה הוא על-ידי כח הראות לבד שהוא בחינת בטחון, שעלידי שהאדם מסתכל בבטחון רק לה' יתברך לבד הוא יכול להמשיך פרנסה במועדו ובזמנו בלי שום סבה ועסק כלל רק שתבוא לו הפרנסה מן השמים כמו ירידת המן ממש שהיה רק על-ידי בטחון כנ"ל:

ג נמצא, שמשא ומתן באמונה של ישראל הוא רק להמשיך אור הישר ואור החוזה,

ושלום, שישגיח על עולם השפל הזה, ותפח [ותצא] רוחם ונשמתם, כי הם רוצים להשיג גדלתו יתברך ולהבין דרכי הנהגותיו יתברך, כי אדרבה [יתרה מזו], זהו עקר גדלתו ורוממותו, כי במקום גדלתו שם אתה מוצא ענותנותו, כמו שכתוב (ישעיה נז טו) כי כה אמר רם ונשא שכּוּן עד וקדוש שמו מרום וקדוש אשכּוּן ואת דכּא ושפל רוח וכו', כמו שאמרו רבותינו ז"ל וכו' (מגילה דף לא ע"א). כי אם היה גדלות ה' יתברך רק כפי הבנת דעת האדם, אם כן חס ושלום, היה קץ לגדלותו, כי דעת האדם, בשר ודם, יש לו קץ וגבול, אבל באמת דעתו מרומם מדעתנו, וכמו שכתוב (ישעיה נה ט) כי גבהו שמים מארץ כן גבהו דרכי מדרכיכם ומחשבותי ממחשבותיכם, ועל־כן באמת אדרבא [יתרה מזו], זהו גדלתו ורוממותו יתברך שהוא מרומם ונשגב למעלה מתפיסת דעת האדם, עד שֶלֶרֶב גדלתו ורוממותו הוא משגיח בהשגחה פרטית על כל דבר שבעולם, כמו שכתוב (משלי טו ג) בכל מקום עיני ה' צופות ורואות. ואף־על־פי שאי אפשר לנו להבין זאת בדעתנו, אנו מסלקין דעתנו ומאמינים בזה באמונה לבד, כי זה עקר שלמות הדעת, לצמצם הדעת ולהבין ולהשכיל שאי אפשר להבין דרכיו והנהגותיו יתברך, ולסמך על האמונה לבד, כמו שמסרו לנו אבותינו הקדושים אשר שברו את גופם לגמרי, וזכו להשיג אמונה השלמה, ועליהם לבד אנו צריכין לסמך ולילך בדרכיהם:

נמצא, שישׂראל שיש להם אמונה ובטחון שלם בה' יתברך, זהו בחינת כח הראות, שהוא בחינת אור הישר ואור החוזר, דהיינו [כלומר]

מדבק עצמו למטה במדה זו של אמונה ובטחון כד מתנהגים עמו מלמעלה, דהיינו [כלומר] כמו שאנו מאמינים שהפרנסה באה בהשגחת ה' יתברך לבד, כמו כן הוא יתברך משגיח עלינו בהשגחה שלמה, בבחינת כח הראות הנ"ל שבא בהכאה עלינו, ואנו נצטירים בעינינו. וכמבאר בהתורה "אשרי העם - השגחה" וכו' (לקוטי מוהר"ו חלק א סימן יג), עין שם. ועל־כן יורדת הפרנסה והשפע עלינו מאתו לבד, ואין להקלפות יניקה משם:

אבל העכו"ם [הגויים] והרשעים הכופרים אינם מאמינים בהשגחת ה' יתברך בשלמות. ועקר הכפירה שלהם הוא בבחינת אור החוזר שנעשה על־ידי הצמצום שמכניין הדעת והראות בכיוון ובצמצום למקום שצריכין עד שחוזר בהכאה לעיניו כנ"ל. אבל כשהראות נתפזר מן הצד ואינו בא בהכאה להדבר שרוצה לראות, אז אינו רואה את הדבר כנ"ל, וכמו כן באמונת הבטחון בה' יתברך עקר הפגם של העכו"ם [הגויים] והכופרים הוא שאין מצמצמין עיני דעתם לה' יתברך, כי באמת רבם ככלם מאמינים במציאת ה' יתברך, אבל עקר הכפירות שלהם הוא בהשגחה הפרטיית, כי אומרים שה' יתברך גדול ונעלה ומרומם ונשגב כל כך עד שאי אפשר לציר בדעת שה' יתברך ישגיח בזה העולם בהשגחה פרטיות, ועל־ידי זה כופרים בכל התורה כלה התלוי בזה. אבל באמת עפרא לפומיהו [עפר לפיהם] וימלא פיהם חצץ, כי נבער לבם מדעת אמתית, כי הם מטעים את עצמם כאלו הם מגדילים ומגביהים כבודו יתברך, שאומרים שֶלֶרֶב רוממותו יתברך אין ראוי חס

בבחינת רצוא ושוב, וכמו כן חוזר חלילה בכל פעם. ועל-ידי זה נתחדש השפע בכל פעם באור גדול ועצום ונמשך רב טוב לבית ישראל:

ד אַבְל הַעֲכוּ"ם [הגויים] הַכּוֹפְרִים, שְׂכּוֹפְרִים בַּהֲשֻׁגְתּוֹ מַחֲמַת כְּסִילוֹת דַּעְתָּם, שְׂאוּמְרִים שֶׁהוּא יִתְבַּרַךְ מְרוֹמֵם מִלְּהַשְׁגִיחַ בְּעַצְמוֹ עַל הָעוֹלָם, וּמִזֶּה נִמְשָׁכִין כָּל הַכְּפִירוֹת שֶׁלָּהֶם וְכָל הָעֲבוֹדוֹת זְרוֹת שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִין, כִּי אוֹמְרִין בְּשׂוֹתָם שֶׁחַס וְשָׁלוֹם ה' יִתְבַּרַךְ מִסֵּר הַהֲנַהֲגָה לְמַעֲרַכַת הַשָּׁמַיִם, עַד שֶׁבָּאוּ עַל-יְדֵי זֶה לַעֲבֹד עֵץ וְאֶבֶן מַעֲשֵׂה יְדֵי אָדָם, כִּי אָמְרוּ שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהַמְשִׁיךְ הַשֶּׁפַע כִּי אִם עַל-יְדֵי עֲבוֹדַת תְּמוּנָה גִשְׁמִית, שֶׁהוּא כָּלל כָּל הָעֲבוֹדוֹת זְרוֹת שֶׁלָּהֶם, כְּמוֹבֵן בְּסִפְרִים שֶׁזֶה הָיָה סִבַּת טְעוֹתָם שֶׁל הַדּוֹרוֹת הַקּוֹדְמִין שֶׁעֲבָדוּ עֲבוֹדָה זָרָה. וְכֵמוֹ כֵּן כָּל הַטְּעוֹת שֶׁל הַכּוֹפְרִים שֶׁבַדּוֹרוֹת הַלָּלוּ, הַכֹּל הוּא עַל-יְדֵי טְעוֹתִים כְּאֵלָּה, מַחֲמַת שְׂאִינָם מְכוֹנִים וּמְצַמְצָמִין דַּעְתָּם לְהִבִּין וְלְהַשְׁכִּיל שְׂאֵי אֶפְשָׁר לְהִבִּין דְּרַכֵּי גְדֻלְתּוֹ יִתְבַּרַךְ וְהַנְּהַגוֹתָיו יִתְבַּרַךְ, וְעַל-יְדֵי זֶה אֵין יְכוּלִים לְהַגִּיעַ בְּעֵינֵי דַּעְתָּם אֵלָיו יִתְבַּרַךְ. כְּמוֹ הָאָדָם שֶׁרוֹצֵה לְרֹאוֹת דָּבָר מֵרַחוּק, אַבְל אֵינוֹ מְכוּן וּמְצַמְצָם עֵינָיו לְאוֹתוֹ הַדָּבָר, רַק מִסְתַּכֵּל מִן הַצַּד, שֶׁעַל-יְדֵי זֶה מֵתַפְזֵר הָרְאוֹת וְאֵינוֹ יְכוּל לְרֹאוֹת וְלְהִבִּיא אוֹתוֹ הַדָּבָר לְעֵינָיו, כְּמוֹ כֵּן הוּא מִמֶּשׁ בְּעֵינָיו טְעוֹת דַּעְתָּם הָרָעָה, שֶׁרוֹצִים לְהִסְתַּכֵּל בְּהַשְׁגַּת גְּדֻלְתּוֹ יִתְבַּרַךְ, וְאֵינָם מְכוֹנִים דַּעְתָּם לְהִבִּיט אֵלָיו יִתְבַּרַךְ לְבַד, רַק מִסְתַּכְלִים מִן הַצַּד בְּדְרַכֵּי חֲקִירוֹתָם הָרָעָה עַד שֶׁיּוֹצֵאֵינָם מִן הַגְּבוּל, וְאֵינָם חוֹזְרִים לְהַמְשִׁיךְ הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבַּרַךְ עֲלֵיהֶם, מַחֲמַת שְׂאִינָם יְכוּלִים

שְׂאוֹר עֵינֵי דַּעְתָּם הוֹלֵךְ בִּישָׁר לֵה' יִתְבַּרַךְ, שְׂמֵאֲמִינִים בְּמִצִּיאוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ בְּגְדֻלְתּוֹ וּבְרוֹמְמוֹתוֹ יִתְבַּרַךְ עַד אֵין סוֹף וְאֵין תְּכֵלִית, אַבְל עַל-יְדֵי הַגְּדֻלַּת הַדַּעַת הַזֶּה הָיָה יְכוּל הַדַּעַת לְהַתְפַּזֵּר חַס וְשָׁלוֹם, עַד שֶׁיּוֹצֵא מִהַגְּבוּל, וְעַל-יְדֵי זֶה יִתְבַטֵּל הַדַּעַת לְגַמְרֵי, דְּהֵינּוּ [כְּלוֹמַר] אִם הָיוּ חַס וְשָׁלוֹם, רוֹצִים לְהִבִּין וְלְהַשִּׁיג דְּרַכֵּי גְדֻלְתּוֹ לְפִי דַּעְתָּם, הָיוּ יְכוּלִים לְבֹא לְדַעוֹת כּוֹזְבִיּוֹת וְלַכְפִּירוֹת גְּדוּלוֹת חַס וְשָׁלוֹם, כְּמוֹ הַעֲכוּ"ם [הגויים], אַבְל יִשְׂרָאֵל, עִם קְדוּשָׁה, הֵם מְצַמְצָמִים דַּעְתָּם וּמְכוֹנִים דַּעְתָּם בְּכוּוֹן גְּדוֹל לֵה' יִתְבַּרַךְ לְבַד, שִׁיּוֹדְעִים בְּאִמּוּנָה שְׁלֵמָה מְגֻדֵּלֶת ה' יִתְבַּרַךְ וְרוֹמְמוֹתוֹ הַנּוֹרָא, שֶׁהוּא מְרוֹמֵם וְנִשְׁגָּב מֵאֵד מֵאֵד מִכָּל מִינֵי רוּחָנִיּוֹת שֶׁבְּכָל הָעוֹלָמוֹת, וּמִכָּל שֶׁכֵּן מִגִּשְׁמִיּוֹת הָעוֹלָם הַשֶּׁפֶל הַזֶּה, וְאֶף-עַל-פִּי-כֵן הוּא יִתְבַּרַךְ בְּעַצְמוֹ מְשַׁיַח בְּהַשְׁגָּחַת פְּרִטִּית עַל כָּל הָעוֹלָם הַשֶּׁפֶל הַגִּשְׁמִי הַזֶּה, וּמִפְּרָנס וּמִכְלָכַל מְקַרְנֵי רְאִמִּים עַד בִּיצֵי כְּנִים. וּמַחֲמַת שֶׁאֵינוֹ מְכוֹנִין דַּעְתָּנוּ לְאִמּוּנָה הַקְּדוּשָׁה הַזֹּאת בְּדָרְךְ אֲשֶׁר מִסְרוּ לָנוּ אֲבוֹתֵינוּ הַצַּדִּיקִים, עַל-יְדֵי זֶה מַגִּיעִים עֵינֵי דַּעְתָּנוּ אֵלָיו יִתְבַּרַךְ בְּעַצְמוֹ בְּבַחֲנֵינָת הַסְתַּכְלוֹת, שֶׁהוּא בַחֲנֵינָת אוֹר הַיִּשָּׁר וְאוֹר הַחוֹזֵר שֶׁנַּעֲשֶׂה עַל-יְדֵי שְׂמִיּוֹת עַד אוֹתוֹ הַדָּבָר בְּכוּוֹן בְּצַמְצוֹם, כִּי גַם אֵנוּ מְכוֹנִין דַּעְתָּנוּ בְּצַמְצוֹם גְּדוֹל בְּדָרְךְ אִמּוּנָה עַד שֶׁאֵנוּ מַגִּיעִין אֵלָיו יִתְבַּרַךְ וּמִמְשִׁיכִין הַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבַּרַךְ עֲלֵינוּ בְּשִׁלְמוֹת, כִּי כְּמוֹ שֶׁאֵנוּ מֵאֲמִינִין בְּהַשְׁגָּחָתוֹ בְּפְרִטִּיּוֹת בְּשִׁלְמוֹת, כְּמוֹ כֵּן נִמְשָׁךְ בְּאִמַּת הַשְׁגָּחָתוֹ בְּשִׁלְמוֹת עֲלֵינוּ, דְּהֵינּוּ [כְּלוֹמַר] בְּבַחֲנֵינָת רְאִיָּה הַבָּאָה בְּכוּוֹן וּבִישָׁר, בְּבַחֲנֵינָת הַכָּאָה, עַד שֶׁאֵנוּ נִצְטִירִין בְּעֵינָיו

בזהר הקדוש (זהר חקת דף קפד ע"א), אשר על-ידי זה כל השפעתם יורדת לחיצונים וקלפות שנתהוו מרובי אור, משבירת כלים, ומשם הם מקבלים פרנסתם.

ועל-כן אסור לישראל להשתתף עם העכו"ם [הגויים] משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו, כי השפעת העכו"ם [הגויים] היא טמאה, כי יורדת דרך הטמאה והסטרא אחרא [והצד האחר (צד הטמאה)], מחמת שאינם מאמינים בהשגחתו בשלמות, שזהו בחינת שם אלהים אחרים. כי כל הכפירות שבעולם הם בחינת עבודה זרה, בחינת אלהים אחרים, ועל-כן המשתתף עמם עובר משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו, כי הם כופרים בהשגחתו השלמה ואומרים כחם ועצם ידם עושה להם את החיל הזה, שזהו בחינת עבודה זרה, בחינת שם אלהים אחרים. כי אנו צריכים להתרחק מהם ומדרכיהם בתכלית הרחוק, כי אנו צריכים להאמין שכל פרנסתנו הוא בהשגחה לבד, וכל המשא ומתן שעושין הוא רק כדי להמשיך בחינת אור הישר ואור החוזר כדי לעשות הפלי לקבל השפע, ועל-כן אצלנו אין המשא ומתן העקר, רק העקר הוא האמונה והבטחון, שהוא בחינת הסתכלות אל ה' להאמין בהשגחתו יתברך, שכל זה הוא בחינת שם ה' וכנ"ל. כי מה שאנו מצמצמין דעתנו להאמין בהשגחתו הפרטית אף-על-פי שהוא מרומם ומנשא מאד מאד, זה הצמצום הוא בחינת שם ה', כי שם הוא בחינת מלכות, בחינת צמצום כידוע (לקויטי מוה"ר חלק א סימן ד).

להגיע אליו יתברך, מחמת שאין להם אמונה, כי על-ידי הדעת אי אפשר להשיגו יתברך, כי אם על-ידי אמונה לבד, וכמבאר בכמה מקומות וכנ"ל.

ה ועל-כן גם ה' יתברך אין ממשיך עליהם השגחה שלמה, ואין משגיח עליהם כי אם בבחינת חצי הראות, כמבאר בהתורה "אשרי העם" הנ"ל, דהינו [כלומר] שכפיכול לו היה אפשר לומר כן] מתפזרת שפע ההשגחה קדם שמגיע עליהם, כי אין מגיע עליהם ההשגחה והשפע בבחינת הכאה, כי (חבוקק א יג) הבט אל עמל לא תוכל. כי כמו שהם אינם מכוונים דעתם אליו להאמין בהשגחתו יתברך, כמו כן הוא יתברך מודד להם מדה כנגד מדה. ואף-על-פי שבאמת לאמתו גם כל פרנסתם של עכו"ם [הגויים] הכל ממנו יתברך בהשגחתו לבד, אבל הוא יתברך מוסר השפע שלהם להחיצונים, ונזונים דרך השדים והקלפות שנתהוו משבירת כלים, שנעשו מרובי אור, שכל זה מחמת שאין מצמצמין דעתם, ודעתם הוא בבחינת רבוי אור שגורם שבירת כלים, שאומרים שמחמת רוממותו וגדלתו הוא יתברך רחוק חס ושלום מזה העולם, שזהו בעצמו בחינת רבוי אור שגורם שבירת כלים, שמחמת הרבוי הדעת, שרוצים להשיג רוממות גדלתו יתברך נחלקו ונפלו לגמרי עד שכופרים בהשגחתו יתברך, ומחמת זה גם ה' יתברך משגיח עליהם בבחינת רבוי אור בלי גבול, הינו [כלומר] בבחינת שבירת כלים, ואינו מכוון ומצמצם השפע עליהם בהכאה, כי אם בתר כתפה [מאחורי כתפיו], כמו שכתוב

(ירושלמי סנהדרין פרק י הלכה א) מחלקת קרח על משה שהלבישן טליתות שכלן תכלת וכו'. ובשביל זה אוכלין מאכלי חלב בשבועות בבקר (שלקו ערוך ארח חיים סימן תצד סעיף ג), בבחינת (שיר השירים ה יב) עיניו כיונים על אפיקי מים רחצות בחלב ישבות על מלאת, על מלאה של עולם (רש"י שם פסוק טז), דהינו [פלומר] בחינת השגחה שלמה. וזה בחינת (שמות כג יט) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלקיך לא תבשל גדי בחלב אמו.

וזה שמובא (פסיקתא רבתי פרשה כה, מדרש תהלים ח) שעקר מה שדחה ה' יתברך את המלאכים שלא יקטרגו על נתינת התורה לישראל, שאמרו שיתן להם התורה, עקר דחיה שלהם היתה על ידי מצוות בשר בחלב, שאמר להם ה' יתברך והלא אכלתם בשר בחלב אצל אברהם אביהם. כי אסור בשר בחלב הוא חדוש גדול, כי אסור לבשל בשר בחלב, אפלו גדי בחלב אמו שיונק ממנה ונזון ממנה וכל חייתו ממנה, והגדי בעצמו מתר באכילה, והחלב בעצמה מתרת, אף-על-פי כן אסור לחברם יחד, שכל זה מורה שאי אפשר להשיג דרכי הנהגותיו יתברך, שבזה תלוי עקר קבלת התורה:

(כל הדברים האלה מאות ו, לא נכתב מהם כי אם ראשי פראים, ואם יהיה ה' עמדי יתבארו קצת):

ז ונחזור לבאר קצת, כי עקר קבלת התורה תלויה באמונת ההשגחה פרטית, שאז שיק מצוה ועברה, שכן וענש, כי אין דבר נעלם ממנו ואין נסתר מנגד עיניו, והוא יתברך בוחר בתורה ובמצוות מעשיות הנעשין בזה העולם הגשמי

אבל העכו"ם [הגויים] הכופרים בהשגחת הפרטית ובאים על-ידי זה לעבודה זרה וכפירות, זהו בחינת שם אלהים אחרים, על-כן המשפתף עמם עובר משום ושם אלהים אחרים לא תזכירו, וכנ"ל:

ו וזה בחינת עמר שעורים, בחינת ספירת העמר כדי להמשיך השפע בגבול ובזמן. וזה בחינת קבלת התורה בשבועות, כי התורה הוא בחינת כח הראות, בחינת טנת"א [טעמים, נקודות, תגים, אותיות], בחינת בראשית, כמו שמבאר במקום אחר (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן יג), ועל-כן געורים כל הלילה בשבועות כדי לתקן את העינים שהוא כח הראות, ובזה נצולין מפרת, שהוא בחינת (תהלים קט יג) יהי אחריתם להכרית, שנכרת אצלם אור החזר מאור הישר מחמת שאין מכונים אור העינים בישר ובכוון וכו', בבחינת (תהלים לו לו) שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום. ובשביל זה בליל שבועות כשגעורים אומרים הראשית והאחרית מכל סדרא [פרשה] ומכל ספר, כי (קהלת ז ח) טוב אחרית דבר מראשיתו, כי כל התחלות קשות (מכילתא פרשת יתרו), והגמר קשה ביותר, ועל-כן אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה (סוטה דף יג ע"ב, מדרש רבה בראשית פרשה פה) והמתחיל במצוה אומרים לו גמר (ירושלמי פסחים פרק י הלכה ה), כי צריכים לומר לו גמר, כי צריכין לחזק אותו על הגמר ביותר, כי הגמר קשה ביותר. וזהו בכלליות ישראל, וכן בכל אדם בכלליות עבודתו ובפרטיות בכל מצוה ובכל עבודה. וזה בחינת

המזכר בכל דברי רבותינו ז"ל, שהוא גרוע מממשד ומומר לכל התורה כלה, וזה דבר פשוט שאין צריכין לבארו:

ח ובשביל זה ספרין ספירת העמר שבע שבתות קדם קבלת התורה, שהוא הכנה לקבלת התורה, כי הנפת העמר שעורים הוא בשביל להמשיך על-ידי זה אמונת השגחתו הפרטית שהוא יסוד כל התורה כלה כנ"ל. ובשביל זה היו מניפין אותו בכל הששה קצוות, כי היה מוליד ומביא למי שארבע רוחות העולם שלו, מעלה ומוריד למי שהשמים והארץ שלו (מנחות דף טב ע"א, מדרש רבה ויקרא פרשה כה) כדי לקשר כל העולם והנהגתו לה' יתברך, למען דעת כל עמי הארץ כי הכל מקשר אליו, כי הוא יתברך משגיח תמיד בהשגחה פרטית על כל פרטי הבריאה, שזהו סוד פונת קריאת שמע, שצריכין לכוון באחד כדי להמליכהו למעלה ולמטה ובארבע רוחות (ברכות דף יג ע"ב), הינו [כלומר] שנדע באמונה שלמה שהוא יתברך מלך על כל הארץ, (תהלים קג ט) ומלכותו בכל משלה, והמלכות והנהגה אפלו של העולם הגשמי הזה הוא על ידו יתברך בעצמו, (שם כב ט) כי לה' המלוכה וכו'.

וזוהו בעצמו סוד פונת קריאת שמע על-פי סוד כפי המבאר בזהר הקדוש ובכתבי האר"י ז"ל שמבאר שם שעקר פונת קריאת שמע לקשר וליחד בחינת מלכות להקדוש-ברוך-הוא עין שם, הינו [זהו] כנ"ל, שנדע באמונה שלמה שהנהגת העולם, שזהו בחינת מלכות, שהוא מלך ומושל

מדברים גשמיים. אבל הכופר בהשגחה חס ושלום, הוא כופר בכל התורה כלה. וזה הדבר ידוע ומובן לכל. ועליכן כל התורה הוא בחינת עינים, בחינת (בראשית א א) בראשית, שהוא התחלת התורה, תמן ראשי [שם], בתיבת בראשית, נמצאים האותיות של תיבת 'ראשי' הרומז על שלושת האבות, שהם שלושת גווי העין] תמן בת [שם], בתיבת בראשית, נמצאים האותיות של תיבת 'בת' הרומז על בת העין], שהם תלת גוין דעינא [שלש מראות צבעי העין] ובת עין (תקוני זהר תקון ד' יח ע"ב), כי עקר כלליות התורה הוא בחינת עינים, בחינת ראיה והשגחה, דהינו [כלומר] שאנו מאמינים בהשגחתו בפרטיות, שהוא יתברך צופה ומביט ורואה ומשגיח תמיד על כל דבר ודבר בפרט, כמו שכתוב (תהלים לג יד) ממכון שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ. ועל-ידי זה שאנו מאמינים בהשגחתו יתברך, אנו מכונין עיני דעתנו אליו תמיד, בבחינת (שם כ טו) עיני תמיד אל ה', בחינת (שם קכג א) אליה נשאתי את עיני הישבי בשמים.

כי אף-על-פי שהוא יתברך יושב בשמים ומרום ומנשא מאד מאד מאתנו, אף-על-פי-כן הוא יתברך בעצמו משגיח בהשגחה פרטית על כל דבר שבעולם עד תכלית נקדת המרכז של עולם הגשמי וכל אשר בו, וכמו שכתוב (תהלים קיג ה) מי כה' אלקינו המגביהי לשבת המשפילי לראות בשמים ובארץ. וזהו עקר כלליות התורה, כי הפוגם וכופר איזה כפירה בעלמא [כלשהו] בההשגחה הפרטית, הוא כופר בכל התורה כלה ויוצא מן הדת, והוא הוא האפיקורוס והכופר

ועקר סוד יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה [הקדוש ברוך הוא עם שכינתו] הוא בחינה זאת, כי בחינת ההנהגה והמלכות, מה שה' יתברך מצמצם עצמו כדי להשיג ולהנהיג העולם, זאת הבחינה נקראת מלכות, בחינת שכינה. ומי שפופר חס ושלום, בהשגחה ומפריד הנהגת מלכותו ממנו יתברך הוא (משלי טו כח) נרגן מפריד אלוף. ועקר אמונתנו הקדושה הוא שאנו מאמינים כי לה' המלכות, הינו [כלומר] שהנהגת העולם, שהוא בחינת מלכות, מקשר ומיחד אליו, כי הוא לבדו מלך שליט ומושל בכל העולם ומנהיג הכל בהשגחתו לבד. ואמונה הקדושה הזאת אנו ממשיכין עליה כל מצוה ומצוה, כי אמונה הקדושה הזאת הוא יסוד כל התורה כלה, כמו שכתוב (תהלים קיט פ) כל מצותך אמונה. ועל-כן אומרים קדם כל מצוה לשם יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה וכו' [הקדוש ברוך הוא עם שכינתו], כי עקר כוננתנו בכל מצוותינו ועבודתנו כדי להמשיך עלינו אמונה הזאת, שהוא בחינת יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה [הקדוש ברוך הוא עם שכינתו] ליחד ולקשר הנהגת המלכות אליו יתברך לבד כנ"ל:

ט וזהו בחינת הנפת העמר שמניפין אותו בכל הששה קצוות כדי להמליכהו למעלה ולמטה ובארבע רוחות כנ"ל. ועל-כן היה בא מן השעורים שהם מאכל בהמה, כי אי אפשר להבין זאת בדעת כי אם עליהי אמונה לבד, שצריכין לסלק דעתו לגמרי, בבחינת (תהלים עג כב) ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך. גם היה מאכל

ושליט ומנהיג העולם, זאת ההנהגה מקשרת ומיחדת אליו יתברך לבדו, ומבלעדו אין אלהים, כי הוא לבדו יתברך מנהיג ומושל בכל העולם. נמצא, שבאמת למי שהוא חכם ומבין מדעתו כל כונת האר"י ז"ל וזהו הקדוש, כלם שבים למקום אחד, לכונה הפשטיות של כלל ישראל, שמכונים באחד להמליכהו למעלה ולמטה וכו', אבל אינו יוצא אם יכון סתם שה' יתברך אחד ואין שני, כי אף-על-פי שזהו כונה אמתית, אבל אינו יוצא בזאת הכונה לבד, כי אם לא יכון רק שה' יתברך אחד ואין שני, עדין לא פון לבו להאמין באמונת השגחתו יתברך, שהוא בעצמו מנהיג ומושל בעולם. וכשאינו מאמין בזה חס ושלום, הוא כופר גמור כנ"ל, על-כן צוו אותנו רבותינו ז"ל (ברכות דף יג ע"ב) להאריך בדלת דאחד [באות ד' של תבת 'אחד'] כדי להמליכהו למעלה ולמטה וכו', כי זהו עקר סוד שרש היחוד, כשמקשרין ומיחדין הנהגת כל העולמות אליו יתברך, שמאמינים שהוא יתברך מלך ומנהיג ומושל בעצמו בכל העולם הגשמי הזה, ומכל שכן בכל העולמות כלם.

ועל נקדה זאת סובב כל כונת התורה והמצוות, וכל סודות הפנות של כל כתבי האר"י ז"ל וזהו הקדוש. כי מבאר בכל הספרים ששרש כונת כל המצוות הוא ליחד קדשא בריהו הוא ושכינתה [הקדוש ברוך הוא עם שכינתו], וכמו שנוהגין לומר קדם כל מצוה ודבר שבקדשה, לשם יחוד קדשא בריהו הוא ושכינתה [הקדוש ברוך הוא עם שכינתו] וכו', הינו [זהו] כנ"ל, כי

שעלידי זה נתהוה הזמן, כי כל זמן שלא היו מדות וכלים לא היה זמן, ועקר קיום העולם הוא עלידי שממשיכים החיות והשפע לתוך בחינת מדות וכלים שעלידי זה נתהוה הזמן, ועלידי זה יורד השפע בגבול וזמן בעת שצריכין. ועל-כן ספירת העמר הוא הכנה לקבלת התורה בשבועות, כי עקר קבלת התורה תלוי בזה עלידי שמממינין בהשגחתו יתברך, שמממינין שאף-על-פי שה' יתברך הוא למעלה מהמדות והכלים למעלה מהזמן, אף-על-פי-כן הוא יתברך בעצמו משגיח ומחיה ומשפיע לתוך כל הגשמים ומקים את הזמן בהשגחתו לבד וכנ"ל, ועל-כן הם שבע שבתות כנגד שבע גלדי עינא [עורות שבעין], שהם בחינת ראייה והשגחה:

י ועל-כן נעורים כל הלילה בשבועות לתקן את העינים, כדי לכוון עינינו לה' יתברך לבד עלידי עסק התורה בכל הלילה שהוא בחינת עינים, שזהו עקר יסוד כל התורה כלה כנ"ל, וכמו שכתוב (משלי ד כה) עיניך לנכח ביטו ועפעפיה יישרו נגדה.

וזה שמובא שעלידי שנעורים בלילה מתקנים ומכפרים על עוון פרת, כי הרשעים שעוברים על התורה נאמר בהם, ונכרתה הנפש ההוא וכו', בחינת יהי אחריתם להכרית, כי כמו שעלידי כל המצוות מקשרים ומיחדים כל העולמות לה' יתברך עלידי שממשיכין עלידי כל מצוה ומצוה אמונת ההשגחה שהנהגת ומלכות העולם מקשר בו יתברך כי הוא לבדו מלך בעולם כנ"ל, כמו כן

בהמה לרמז שלא די שה' יתברך משגיח על בני-אדם להחיותם ולפרנסם בכל עת, אף גם אפלו בהמות הוא יתברך גם-כן בעצמו מפרנס בהשגחתו הפרטית לבד, כמו שכתוב (שם קמז ט) נתן לבהמה לחמה לבני עורב אשר יקראו. כי זהו עקר יסוד האמונה הקדושה להאמין שהוא יתברך משגיח בהשגחה פרטית ומחיה ומפרנס ומכלכל אפלו הבהמות מקרני ראמים עד ביצי כנים.

ועל-כן נקראת זאת המנחה של שעורים על שם עמר דיקא [דוקא], אף-על-פי שכל המנחות כלם היו עשירית האיפה, שהוא שעור עמר, אף-על-פי-כן זאת המנחה נקראת עקרה בשם עמר, כמבאר בתורה ובדברי רבותינו ז"ל, כי עקר המנחה זאת הוא כדי להמשיך אמונת השגחתו יתברך בעולם שהוא יסוד התורה כנ"ל, ועלידי אמונת ההשגחה נעשה כלי וגבול וזמן להשפע וכו' כנ"ל, ועל-כן נקראת בשם עמר לשון מדה, כי העקר הוא המדה, דהינו [שזהו] הכלי, דהינו [כלומר] שנוזכה להמשיך החיות והשפע במדה בגבול וזמן, שלא תהיה בבחינת רבוי אור וכו', שזה זוכין עלידי הנפת העמר שעורים, שעלידי זה ממשיכין אמונת ההשגחה, שהוא בחינת ראייה, שעלידי זה נמשך השפע בבחינת כלי ומדה בגבול וזמן, שזהו העקר כנ"ל.

ועל-כן אחר-כך מתחילין לספר שבע שבתות כדי להמשיך החיות והשפע לתוך הזמן, כי עלידי העמר מתקנין בחינת הכלי והמדה

להפך על-ידי עברות חס ושלום, שעוברים על התורה, על-ידי זה נמשכין כפירות חס ושלום, כמו שכתב רבנו ז"ל בספר המדות על-פי אלה-בית (ערך אמונה אות כב) הפשע מכניס כפירה באדם, ועל-ידי הכפירות הם מפרידין המלכות מה' יתברך, דהינו [כלומר] שפופרין בהשגחתו יתברך, ועל-ידי זה ה' יתברך אין משגיח עליהם בהשגחה שלמה כי אם בבחינת ההשגחה שמשגיח על העכו"ם [אמות העולם] שהוא בחינת חצי הראות, בחינת בתר כתפה [מאחורי כתפיו], דהינו [כלומר] שמחיה אותם דרך הקלפות והחיצונים שהם מזיקי עלמא [העולם], על-כן באמת הם מקבלים ענשים קשים ומרים על ידם. וזה עקר בחינת הכרת, כמו שהם רצו להפריד ולכרות חס ושלום, הנהגת המלכות מה' יתברך, כמו כן הם נכרתין מה' יתברך, שאין יכולין לכלל בו יתברך ואין יכולין להמשיך אמונת אלקותו עליהם בבחינת השגחה שלמה שיחזרו ויצטירו בעיניו, רק קדם שמגיע כח הראות מאתו יתברך עליהם נתפזר מקדם בין הקלפות והחיצונים ועל-ידי זה הם נכרתין מה' יתברך בבחינת יהי אחריתם להכרית.

כי המשכת השגחתו וחיותו מאתו יתברך על כל נברא זה בחינת ראשית, ואחר-כך כשנמשך החיות וההשגחה עד שפוגע בהנברא להחיותו ולקיימו זה בחינת אחרית. ומי שמאמין בהשגחתו הפרטית שמאמין שחיותו מה' יתברך לבד כי הוא ברא אותו ואת כל העולם יש מאין המחלט והוא יתברך מחיה אותו וכל העולם בכל

עת, על-ידי זה ממשיך כח הראות של ה' יתברך עליו בשלמות בבחינת הכאה, דהינו [כלומר] שאנו חוזרים ונצטירים בעיניו כנ"ל, שזהו בחינת אור הישר ואור החוזר, ואזי האחרית מקשר בראשית, כי כל העולם הזה הגשמי שהוא בחינת אחרית, כי הוא סוף כל דרגין [המדרגות], מקבל חיותו וחוזר ונכלל בראשית המחשבה, שהוא השגחתו יתברך. וזהו בחינת (תפלת קבלת שבת, זמר לכה דודי) סוף מעשה במחשבה תחלה, כי ה' יתברך ראשון ואחרון, כמו שכתוב (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים. והוא יתברך (שם מו ו) מגיד מראשית אחרית, כי האחרית מקשר בתכלית האחדות, על-ידי השגחתו השלמה, שעל-ידי זה מקשרין כל העולמות, ואפלו העולם הגשמי הזה שהוא בחינת סוף כל דרגין [המדרגות], בחינת אחרית, הכל מקשר בראשית המחשבה כנ"ל:

וזה בחינת (תהלים לו לו) שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום, שהפסוק מזהיר אותנו על קיום התורה. וזהו שמר תם, לילך בתמימות להאמין בו יתברך בתמימות, כמו שכתוב (דברים יח ג) תמים תהיה עם ה' אלקיך. וזהו וראה ישר, כי אמונת התמימים הוא בחינת ראיה ישרה זכה וברה, כי הם רואים בישר ומביטים אליו יתברך לבד ומכוננים עיניהם אליו יתברך בדרך ישר מאד בלי שום נטיה אל הצד חס ושלום, למין ולשמאל, כמו שכתוב (משלי ד כה) עיניך לנכח יביטו וכו', (משלי ד כז) אל תט ימין ושמאל, כי

ועל־כן בליל שבועות שגְעוּרִים כָּל הַלַּיְלָה לתקן כח הראות להמשיך השגחה שלמה בבחינת אור הישר ואור החזר שעל־ידי זה חוזרים ונצטירים בעינינו ונתקשר ונתיחד בחינת האחרית בראשית, על־כן מתקנים אז בחינת פגם הפרת שהוא בחינת פְּרִיתוֹת אַחְרִית מִבְּחִינַת רֵאשִׁית כִּנּוּל. כי עתה בליל שבועות זוכין לקשר האחרית בראשית כנ"ל שזהו שרש כל התורה שהוא בחינת עינים כנ"ל:

יא **ובשביל** זה התחלת התורה הוא (בראשית א א) בראשית, שהוא בחינת ראיה והשגחה, כי בראשית הוא בחינת תלת גוּנוֹן דעינא [שלש מראות צבעי העין] ובת עין כנ"ל, וסוף התורה הוא (דברים לד יב) לעיני כל ישראל. כי ההשגחה בחינת כח הראות נמשך מראשית ועד אחרית, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין [מראש כל המדרגות עד סוף כל המדרגות], עד שחוזר ונכלל הסוף בהראש, האחרית בראשית, שזהו עקר שלמות הראיה וההשגחה. נמצא, שסוף התורה מקשר לראשה, כי סוף התורה לעיני כל ישראל, והתחלת התורה הוא (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, שהוא גם־כן בחינת ראיה והשגחה, שזה בחינת בראשית כנ"ל, כי הסוף והאחרית מקשר בהראשית שזהו עקר שלמות הראיה כנ"ל.

ועל־כן סוף התורה מדבר מעיני כל ישראל שהם צופים ומביטים אליו יתברך, כי הם מאמינים בהשגחתו יתברך תמיד, שזה זכו על־

הם מכוּנים עיניהם לה' יתברך, כי המאמין באמת הוא אצלו כאלו רואה בעיניו ממש, כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (לקוטי מוה"ר חלק א סימן סב), דהינו [כלומר] שעיניו מביטים תמיד לה' יתברך לבד בלי שום חכמות וחקירות, רק שמביט וצופה ובוטח בו יתברך באמונה שלמה שכל חיותו ופרנסתו הוא רק ממנו יתברך לבד, ועל־ידי זה באמת חוזר האור אליו בבחינת אור הישר ואור החוזר הנ"ל, בבחינת רצוא ושוב, ועל־ידי זה נמשך עליו בחינת השגחה שלמה, דהינו [כלומר] שחוזר ונצטיר בעיניו יתברך כנ"ל, ואז מקשר האחרית בראשית שזהו עקר התכלית שאנו מקוים. וזהו כי אחרית לאיש שלום, אחרית דיקא [מדקא], כי זה עקר התכלית המקוה של התמימים שיזכו לאחרית טוב בבחינת (קהלת ז ח) טוב אחרית דבר מראשיתו, דהינו [פרוש] שיזכו שיתקשר האחרית להראשית, דהינו [כלומר] שיהיה נכלל בו יתברך. לא כן הרשעים שגאמר בהם (תהלים קט יג) 'הי אחריתם להכרית, אחריתם דיקא [מדקא], כי (שם לו לח) אחרית רשעים נכרתה, על־ידי שרצו חס ושלום, להפריד בין הדבקים, להפריד האחרית מהראשית, על־ידי כפירתם שכפרו באמונת ההשגחה בזה העולם הגשמי שהוא בחינת אחרית וסוף כל דרגין [המדרגות] וכנ"ל. אבל הצדיקים המאמינים בהשגחתו יתברך מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין [מראש כל המדרגות עד סוף כל המדרגות], על־ידי זה הם מקשרים האחרית בראשית, ועל־ידי זה אחריתם טוב בבחינת (שם לו לו) כי אחרית לאיש שלום וכנ"ל.

כי על-ידי שאנו מאמינים בהשגחתו יתברך ומקימין את התורה, על-ידי זה השגחתו מגיע עלינו בשלמות, ואנו חוזרין ונצטיירין בעיניו וכו' כנ"ל, שעל-ידי זה מקשרים ומיחדים עינינו בעיניו יתברך, בבחינת (ישעיה נב ח) כי עין בעין יראו, שזהו בחינת התקשרות וכלליות האחרית בראשית, בחינת כלליות סוף התורה בתחלתה, כלליות עיני כל ישראל בעיני ה' יתברך שהוא בחינת בראשית כנ"ל:

יב ובשביל זה כשנעורים בליל שבועות בשביל לתקן כח הראות כדי לקבל את התורה שתלויה בזה כנ"ל, על-כן עוסקים אז לומר הראשית והסוף של כל סדרא [פרשה] ושל כל ספר בתורה שבכתב ושבעל פה, הינו [זהו] כנ"ל, כדי לחבר האחרית בראשית, שזהו בחינת חבור סוף התורה בתחלתה, שזהו בחינת שלמות ההשגחה ברצוא ושוב כנ"ל:

יג וזהו בחינת מה שצריכין להתחזק מאד מאד בעת הגמר של המצוה והעבודה שהתחיל, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי פסחים פרק י הלכה ה) המתחיל במצוה אומרים לו גמור. ואין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה (סוטה דף יג ע"ב, מדרש רבה בראשית פרשה פה). וכמו שרואין בחוש [בחושים הגשמיים, כלומר במציאות היומיומית] שהגמר קשה וכבד מאד מאד, כי ההתחלה קשה מאד, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (מכילתא פרשת יתרו) כל התחלות קשות, ואחר ההתחלה הולך ומתנהג קצת כסדר, ואחר-כך כשמגיעים לגמר קשה

ידי משה רבנו עליו השלום, על-ידי קבלת התורה ועל-ידי כל האותות והמופתים וכו', שמזה מדברים הפסוקים שם בסוף התורה, כמו שכתוב (דברים לד יב) לְכֹל הָאוֹתוֹת וְהַמוֹפְתִים וכו' ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל, והתחלת התורה מדברת מעיני ה' יתברך, שזהו בחינת בראשית תמן ראשי תמן בת [בתיבת בראשית שם נמצאים האותיות של תיבת 'ראשי' ושם נמצאים האותיות של תיבת 'בת'] שהם תלת גונון דעינא [שלוש מראות צבעי העין] ובת עין (תקוני זהר תקון ד דף יח ע"ב), הינו [זהו] בחינת עיני השגחתו יתברך אשר בהם הוא צופה ומביט מראשית הבריאה עד סוף כל הדורות, ובהם ברא את כל העולם, כמו שכתוב בראשית ברא אלהים את השמים וכו'. וכמו שכתוב (איוב כח כד) כי הוא לקצות הארץ יביט, ובהם הוא מחיה את העולם בכל עת, כמו שכתוב (זכריה ד י) עיני ה' המה משטטות בכל הארץ.

נמצא שהתחלת התורה מדברת מעיני ה' יתברך, וסיום התורה מדברת מעיני כל ישראל, ועל-ידי התורה הקדושה שהוא בחינת אמונה כנ"ל, על-ידי זה מקשר הסוף והאחרית בהראשית כנ"ל, שזהו בעצמו בחינת התקשרות וכלליות עיני כל ישראל, שהם בחינת אחרית נגדו יתברך, שהם מקשרים בו יתברך בראשית המחשבה, כי כלא חד [הכל אחד], כי (זהר אחרי דף עג ע"א) קדשא בריך הוא ואורייתא וישראל כלא חד [הקדוש ברוך הוא והתורה וישראל הכל אחד],

וכבד מאד, ועל-כן הצרכו רבותינו ז"ל להזהיר מאד על הגמר, כמו שאמרו רבותינו ז"ל המתחיל במצוה אומרים לו גמר וכו' וכנ"ל, הינו [זהו] על-פי המבאר למעלה, כי הגמר הוא בחינת אחרית, ואין זוכין לקשר האחרית בראשית, שזהו תכלית כל המצוות והעבודות כנ"ל, כי אם כשזוכין לגמר המצוה בשלמות, ועל-כן מתגרה על זה הבעל דבר [היצר הרע] מאד, ועל-כן צריכין להתחזק מאד לגמר המצוה והעבודה שהתחיל, כי כל מצוה ועבודה בפרטיות יש לה התחלה וסוף, ואין המצוה שלמה עד שגומר אותה, כמו למשל כשצריך לכתב לו תפלין, הנה בתחלה צריך יגיעות לתקן העור והקלף בכל התקונים הצריכים, ואחר-כך לתקן הדיו ולכתב עליהם פדת וכדיו, ואחר-כך כשגומר כתיבת כל הפרשיות, כל זמן שחסר בהם עדן אות אחד אינם בכלל תפלין כלל עד שגומר כתיבת כל הפרשיות בשלמות, ואחר-כך כשכבר נגמרו הפרשיות כתקונן, אף-על-פי-כן אפלו אם כתב אלף פרשיות ויכרף עצמו בהם מראשו ועד סופו אינו מקים מצות תפלין, כי אי אפשר לקים מצות תפלין עד שיעשה בתים של עור, ויכניס הפרשיות לתוכו, ויתפרם בגידיו דיקא [דוקא], ויתקנם ברצועות וכו', ויניחם על היד ועל הראש במקומם הראוי דיקא [דוקא], ואז דיקא [דוקא] קים מצות תפלין. נמצא, כל זמן שלא תגיע המצוה אל האחרית והסוף, דהינו [כלומר] הגמר על-פי דין התורה הקדושה אינה מצוה כלל. וכן במצות ציצית אפלו אם יכרף עצמו בטלית

שכלה תכלת אינו יוצא ידי ציצית עד שיתלה הציצית בכנפי הטלית. וכן במצות מזוזה אפלו הבית מלא ספרים אינו יוצא בזה עד שיקבע המזוזה אצל הפתח. וכיוצא בזה בכל המצוות. כי כל מצוה ומצוה יש לה שעורים וגבולים כפי דברי התורה הקדושה, שצריכין לעשות אותה בתקון זה דיקא [דוקא], כפי הנמסר לנו מפי משה רבנו עליו השלום, אשר דיקא [דוקא] אם מקימים אותה כתקונה, כמו שנמסר לנו, אז זוכין להמשיך האור הנמשך על-ידי כל מצוה, להמשיך אותה מראשית ועד אחרית, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין [מראש כל המדרגות עד סוף כל המדרגות], עד שיהיה נכלל זה העולם בשרשו, בבחינת סוף מעשה במחשבה תחלה, שזהו בחינת תכלית עבודת התורה והמצוות, שזהו בחינת השגחה שלמה ברצוא ושוב כנ"ל:

יד וזה בחינת מחלקת קרח שאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי סנהדרין פרק י הלכה א, מדרש תנחומא פרשת קרח סימן ד) שמחלקתו היה ששאל, טלית שכלה תכלת חיבת בציצית? אמר לו הן! התחיל משחק עליו, מה טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פוטרה, קל וחמר וכו'. וכן שאל, בית מלא ספרים חיב במזוזה וכו'? הינו [זהו] כנ"ל, כי (ירושלמי שם ועין פני משה שם) קרח כפר בעקר, ובאמת חלק על התורה כלה ולא רצה להאמין שיכולין להמשיך השגחתו וחיותו עלינו על-ידי קיום התורה והמצוות, כי נפל בכפירת הכופרים שאומרים שאי אפשר חס ושלום, שיבוא השגחתו בעצמו עלינו כנ"ל, ועל-כן עשה ליצנות

[דוקא] כפי דברי תורתנו הקדושה, ועל־כן קרח שִׁכְפַר בָּזֶה, עַל־כֵּן שָׂאֵל טְלִית שְׂכָלָה תְּכַלֵּת חִיבַת בְּצִיצִית וְכוּ', וְשָׁחַק מִזֶּה בְּמָה שְׁחוּט אֶחָד שֶׁל תְּכַלֵּת פּוֹטֵר כָּל הַטְּלִית, וְטְלִית שְׂכָלָה תְּכַלֵּת חִיבַת בְּצִיצִית, כִּי לֹא הֵאֱמִין שֶׁהַמְצוּוֹת מְקַשְׂרִין כָּל הָעוֹלָמוֹת מֵרֵאשִׁית וְעַד אַחֲרִית, עַד שֶׁמַּעֲלִין וְכוּלְלִין הָאַחֲרִית בְּרֵאשִׁית, אֲשֶׁר בְּשִׁבִיל זֶה צְרִיכִין לְקַיֵּם הַמְצוּוֹת מֵרֵאשִׁית וְעַד סוֹף כְּפִי דִינֶיהָ וּפְרָטֶיהָ בְּשִׁלְמוֹת, עַד שֶׁיִּגָּיעַ עַל־יַדֵּי הַמְצוּוֹת אוֹרוֹ יִתְבָּרַךְ עֲלֵינוּ בְּבַחֲבִינַת הַשְּׂגָחָה שְׁלֵמָה, שִׁיְהִי נִכְלָל הָעוֹלָם בּוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁזֶהוּ בַּחֲבִינַת כְּלָלִיּוֹת הָאַחֲרִית בְּרֵאשִׁית כִּנ"ל.

(ועדו צריכין לבאר ענין זה של קרח יותר, והבן היטב):

טו ועל־כן אין המצוה נקראת אלא על מי שגומרה, כי דיקא [דוקא] בעת הגמר אז זוכין לפעל פעלתו בשלמות לכלל בו יתברך. וזהו בכלליות ובפרטיות בכל אדם, וכן בכלליות העולם. כי כל אדם אפלו פשוטה לעשות מצוה וזוכה לגמרה בשלמות, עדו צריך לצפות לישועתו תמיד שיזכה לאחרית טוב, כי טוב אחרית דבר מראשיתו, וכמו שאמרו רבותינו ז"ל (אבות פרק ב משנה ד) אל תאמין בעצמך עד יום מותך, וכשזוכה באחריתו לבלות ימיו בטוב האמת, אז אשרי לו. ועל־כן אנו רואין שהרבה התחילו בעבודת ה', אבל זעירין אנון [מעטים אלו] שזכו להגיע למעלתם, ונמצאים רבים שנזופלים מעבודתם, ואל־על־פי שבדאי בקדשה אין שום דבר שבקדשה נאבד לעולם, וכל מה

מפרטי המצוות, כי בכלליות המצוות יכולין לומר איזה טעם של שטות והבל של המחקרים והכופרים, (כמו שנמצא גם עכשו שאומרים טעמים של הבל על המצוות וכמבאר במקום אחר, כי הם אינם רוצים להאמין שהמצוות הם אחדותו יתברך, ועל ידם נכלליו בו יתברך, וכל מצוה ומצוה הולכת ועולה בכל העולמות עד אין סוף ואין תכלית), אבל בפרטי דיני המצוה מזה שניהם קהות ואינם יכולים למצא בהם טעם, ועל־כן באמת מתלוצצים מדברי רבותינו ז"ל וכופרים בכל התורה, וביותר בתורה שבבעל פה ואין צריכין להאריך בגנות דעתם הרעה.

ועל־כן קרח שנפל לכפירות אלו, כי כפר בעקר, כמו שאמרו רבותינו ז"ל, על־כן התלוצץ מפרטי המצוות, כי הוא אינו מאמין שיש סודות נוראים בהמצוות, אשר על־פי אלו הסודות שהמצוות נוגעים למקום שנוגעים, על־כן צריכים לקיים המצוות בדרך זה דיקא [דוקא], כמו שצוה משה רבנו עליו השלום בפרטיות, לתלות הציצית על כנפי הבגד דיקא [דוקא], וכל זמן שאינו תולה אותם בכנפי הבגד, אפלו אם יתלה אותם לפני עיניו תמיד, ואפלו אם יכרך עצמו בהציצית מראשו ועד רגלו, או ילבש טלית שכלה תכלת, אינו יוצא בזה [מצות] ציצית כלל, אדרבא [יתרה מזו], הוא כופר ומחרף ומגדף את תורת משה, כי (משלי ל ה) כל אמרת אלקי צרופה, בחינת (תהלים יב ז) אמרות ה' אמרות טהרות מזקק שבעתים, וכל המצוות צרופים ומזקקים מאתו יתברך, שצריכין לקיים באפן זה דיקא

וללמד לשונות וחקמות חיצוניות וכו' וכו' רחמנא לצלן [ה' יצילנו], וגם האנשים הפשרים קצת הרחוקים מהם ומדרכיהם גם-כן נפלו בטרידת הפרנסה ונרפים מן התורה ועבודה תמה, וזעירין אנון [ומעטים הם] שיהיו שוקדים על דלתי התורה והעבודה כמו הדורות הקודמים, וכל זה מחמת שהוא סמוך אל הסוף והגמר, כי אנו עתה סמוכים אל הקץ מאד. ובודאי לא יתמהמה עוד הרבה לבא.

וכשיבא משיח במהרה בימינו יהיה גאלה אחרונה, גאלה שלמה שאין אחריה גלות, ואז יהיה נגמר תקון העולם בתכלית השלמות, בבחינת טוב אחרית דבר מראשיתו, כי כל הגאלות הראשונות היה אחריהם גלות, ועכשו צריכים שיבא משיח שיגמר התקון בשלמות שנשוב אל ה' יתברך לעולם, כמו שכתוב (ימיה לא ל לא) וכתתי אתם ברית חדשה וכו' לא כברית אשר כרתי וכו' אשר הם הפרו את בריתי וכו', וכתוב [וכתוב] (יחזקאל לו כג) ולא יטמאו עוד בגלוליהם ובשקוציהם ובכל פשעיהם וכו' (שם פסוק כו) ונתתי את מקדשי בתוכם לעולם וכו', ומחמת שעתה סמוך אל הקץ על-כן הוא מניח את עצמו לארכו ולרחבו למנע את ישראל מעבודתו, והכניס מחלקת גדול בעולם, על-כן צריכין עכשו להתחזק מאד מאד בעבודתו יתברך, וכל אחד צריך להתחזק מאד לגמר מה שהתחיל בעבודתו יתברך, ואם התחיל יגמר, ואם לא התחיל עדיו, יתחיל ויגמר:

שעשה בהתחלת עבודתו, כל דבור דקדשה שיצא מפיו, וכל תנועה קלה שעשה בעבודת ה' יתברך בודאי אינו נאבד לעולם, וסוף כל סוף לא ישאר לו כי אם דברים כאלה, הינו [אלו] דברים שבקדשה שזכה לעשות בזה העולם, כי (אבות פרק ו משנה ט) אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות אלא תורה ומעשים טובים בלבד, אף-על-פי-כן לזכות למה שצריך כל אחד לזכות אי אפשר לזכות עד שיגמר עבודתו בשלמות, דהינו [כלומר] שיזכה לעבד את ה' יתברך כל ימי חייו עד הסוף, ועל-כן רואין בחוש [בחושים הגשמיים, כלומר במציאות היומיומית] שהבעל דבר [שהיצר הרע] מתגרה עצמו מאד מאד בעת שהאדם סמוך וקרוב לכנס לשערי הקדשה, כמבאר בזה באריכות בדברי רבנו ז"ל במקום אחר (לקויטי מוה"ר חלק ב סימן מח):

טז וכן בכלליות העולם, כי עתה בדורות הללו שהם עקבות משיחא [עקביו של משיח, כלומר סוף ימי הגלות] עתה, הוא בחינת אחרית, בחינת (דברים ד ל) אחרית הימים, שעל זה התנבא משה רבנו עליו השלום, בתורתנו הקדושה, (שם) בצר לה ומצאוה באחרית הימים האלה וכו'. ובשביל זה התגרה עצמו הבעל דבר [היצר הרע] עתה מאד מאד בישראל, ורבים מבני פריצי עמנו נכשלו ונפלו ונתעו על-ידי תאוותם הרעות לכפירות ואפיקורסות גדול ופרקו על לגמרי, ולא די להם בזה כי אם גם מסלקים הבשת מעל פניהם ואומרים שפך ראוי להתנהג, לגלח את הזקן והפאות וללבש במלבושי העכו"ם [הגויים]

יז והעקר העצה הוא אמונה, כי כשמאמינים באמת בה' יתברך ובהשגחתו בפרטיות, אין צריכין לדאג על פרנסה. וגם בודאי לא יפל משום דבר שבעולם, כי אדרבא [יתרה מזו] על-ידי הנפילה יתחזק יותר, כי למה נפל בדעתו הוא רק מחמת שידע בעצמו שפגם איזה פגם או עבר חס ושלום, איזה עברה גמורה, אם כן בזה בעצמו ראוי שיתחזק את עצמו, כי מאחר שידע על כל פנים שמקלקליו על-ידי עברה ופוגמין בעולמות עליונים, אם כן יש לו אמונה, וכשיש לו אמונה יש לו תקוה עדיו לעולם, כי (תהלים קיט פ) כל מצותך אמונה, כי כל זמן שיש לו אמונה יש לו תקוה לעולם, וכמו שאמר רבנו ז"ל לאחד שנפל בדעתו מאד, ענה ואמר לו אם אתה מאמין שיכולין לקלקל תאמין שיכולין לתקו, וכבר מבאר בדברינו אלפים פעמים שאין שום יאוש בעולם כלל, והעקר הוא האמונה כנ"ל, כי כשיש לו אמונה בהשגחתו יתברך בשלמות, שזהו בחינת רצוא ושוב, בחינת כלליות האחרית בראשית כנ"ל, על-ידי זה זוכה להגיע לאחרית טוב, בבחינת כי אחרית לאיש שלום, כי על-ידי אמונה שלמה ידלג ויקפץ על כל המניעות וההסתות והפתויים והדחיות וחלישות הדעת שהיצר הרע וחילותיו רוצים להפילו כאלו אין לו עוד שום תקוה (עדיו).

כי על-ידי אמונה עוברים ומדלגים על הכל, כי הוא מאמין שה' יתברך ראשון ואחרון, אלהי הראשונים והאחרונים, והוא יתברך בוחר בעבודת משה רבנו ועבודת האבות וכל הצדיקים הגדולים הנוראים, ואף-על-פי-כן הוא משתעשע

ומקבל תענוג גם מעבודה קלה של הפחות שבפחותים שב ישראל, אפלו רשעים ובעלי עברות ופושעי ישראל, כל זמן ששם ישראל נקרא עליהם, דהינו [כלומר] שיש להם אמונה, עדיו הוא יתברך מקבל תענוג והתפארות מהם, מכל תנועה קלה בעלמא [כלשהו] שעושין לפעמים בתפלה או באיזה מצוה, כמבאר בכמה מקומות, כגון [כדגמה] בהתורה "ויהי הם מריקים שקיהם" (לקוטי מוה"ר חלק א סימן יז) ובשאר מקומות. כי הצדיקים והגדולים במעלה נגד הרשעים והקטנים במעלה, הם בבחינת ראשית ואחרית, כי הצדיקים הם בבחינת ריש כל דרגין [ראש כל המדרגות], והקטנים והרחוקים מה' יתברך על-ידי מעשיהם הרעים הם בבחינת סוף כל דרגין [המדרגות]. וה' יתברך ראשון ואחרון, ומגיד מראשית אחרית, ומיחד ומקשר סוף מעשה במחשבה תחלה, סוף כל דרגין בריש כל דרגין [סוף כל המדרגות בראש כל המדרגות], שכל זה יכול לזכות אפלו הקל שבקלים והפחות שבפחותים על-ידי התחזקות האמונה בה' יתברך והשגחתו השלמה המגיע מראשית ועד אחרית, שעל-ידי זה נכלל האחרית בראשית כנ"ל.

זוהו עקר בחינת התשובה, בחינת ירידה לתכלית העליה, כשמגיע האדם חס ושלום, חס ושלום, לתכלית הירידה על-ידי מעשיו הרעים, אף-על-פי-כן אם יתחזק גם שם בו יתברך, ויאמין בו יתברך באמונה שלמה שגם שם במקומו ממש נמצא ה' יתברך, בבחינת (תהלים קלט ח) אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד,

וּכְמוֹ שֶׁכְּתוּב (יְרֵמְיָה כג כג) הַאֱלֹקִי מִקְרֵב אֵנִי וְכוּ' וְלֹא אֱלֹקֵי מִרְחָק, אִזּוֹ כְּשִׁיתְחַזֵּק בְּאִמוּנָה זֹאת, עַל־יְדֵי זֶה מִמְשִׁיךְ הַשְּׁגָחָתוֹ הַשְּׁלֵמָה. בְּבַחֲנֵינָת רְצוּא וְשׁוֹב גַּם שָׁם, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא כּוֹלֵל סוּף כָּל דְּרָגוֹן [הַמְדְּרָגוֹת], שֶׁהוּא הַמְּקוֹם הַשְּׁפָל וְהַנְּמוּד שֶׁנִּפְּל לְשָׁם, הוּא כּוֹלֵל אוֹתוֹ בְּרִישׁ כָּל דְּרָגוֹן [בְּרֵאשׁ כָּל הַמְדְּרָגוֹת], בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה כַּנִּל, וְעַל־יְדֵי זֶה הוּא מַעֲלָה כָּל הַנְּשֻׁמּוֹת וְהַנִּיצוּצוֹת שֶׁנִּפְּלוּ לְשָׁם מִכֶּמֶה שָׁנִים. וְכִשְׁנֹכְלֵל מְקוֹם רְחוֹק וְנִמּוּד כְּזֶה בֵּה' יִתְבָּרֵךְ, מִמִּילָא [מֵאֵלִיו] נִכְלְלוּ כָּל שְׂאֵר הַמְדְּרָגוֹת שֶׁבְּאִמְצַע, בְּקִדְשָׁתוֹ יִתְבָּרֵךְ. נִמְצָא, שְׂדִיקָא [שְׂדוּקָא] הָרְחוֹקִים כְּשִׁיתְחַזְּקוּ בְּאִמוּנָה שְׁלֵמָה יִזְכוּ לְתִשׁוּבָה בְּוֹדָא, וְעַל יָדָם דִּיקָא [דְּוִקָא] יִתְתַּקְּנוּ כָּל הָעוֹלָמוֹת, עַל־יְדֵי שֶׁנִּכְלֵל אַחֲרֵית וְסוּף מִמֶּשׁ בְּרֵאשִׁית הַמַּחֲשָׁבָה. וְעַל־כֵּן עֵקֶר אַחֲרֵית הַגְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה, בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים הָאֵלֶּה, תְּלוּי בְּתִשׁוּבָה דִּיקָא [דְּוִקָא], כִּפִּי שְׂאִמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (סַנְהֵדְרִין דִּף צ"ז ע"ב) כִּי אֵין הַדְּבַר תְּלוּי אֶלָּא בְּתִשׁוּבָה, וְכִמוֹ שֶׁכְּתוּב (שְׁעִיָּה נט כ) וּבֹא לְצִיּוֹן גּוֹאֵל וּלְשִׁבֵי פִשַׁע בִּיעֵקֵב וְכוּ', כִּי עַל־יְדֵי הַתִּשׁוּבָה שֶׁזֹּכִין הָרְחוֹקִים דִּיקָא [דְּוִקָא] עַל־יְדֵי הָאִמוּנָה הַשְּׁלֵמָה כַּנִּל, עַל־יְדֵי זֶה דִּיקָא [דְּוִקָא] נִכְלֵל הָאֲחֵרֵית בְּרֵאשִׁית לְעוֹלָם וְעַד, שֶׁזֶּהוּ עֵקֶר בַּחֲנִינָת שְׁלֵמוֹת הַגְּאֻלָּה הָאֲחֵרוֹנָה כַּנִּל, בְּמַהְרָה בְּיַמֵּינוּ, אָמֵן:

שִׁיב לְעִיל [לְמַעְלָה]

יח **וּבְשִׁבִיל** זֶה אֲסוּר לֶאֱכֹל שׁוֹם תְּבוּאָה קֹדֶם הָעֵמֶר, כִּי אֵנוּ צְרִיכִין לְהַמְשִׁיךְ פְּרִנְסָתָנוּ וְאֲכִילוּתֵינוּ עַל־יְדֵי אִמוּנַת הַשְּׁגָחָה לְבַד, שֶׁהוּא

בַּחֲנִינָת רֵאִיָּה, שְׁעַל־יְדֵי זֶה נִמְשָׁךְ הַשֹּׁפֵעַ בְּמִדָּה בְּגִבּוֹל וּבְזִמְן כַּנִּל, שֶׁזֶּה זֹכִינַן עַל־יְדֵי הַנֶּפֶת הָעֵמֶר כַּנִּל. אֲבָל קֹדֶם הָעֵמֶר עֲדִין נֶאֱחָז בְּהַשֹּׁפֵעַ אַחֲזֵית הַקְּלָפוֹת הַנִּמְשָׁכִין מִרְבוּי אוֹר, שִׁישׁ לָהֶם אַחֲזֵיהֶם בְּהַשֹּׁפֵעַ עַל־יְדֵי חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן שֶׁפָּגַם בְּאִמוּנָה, כַּמְבָאָר בְּמְקוֹם אַחֵר, שֶׁזֶּהוּ בַּחֲנִינָת (בְּרֵאשִׁית ג יז) בְּעֶצְבוֹן תֹּאכְלָנָה, (שָׁם פְּסוּק יט) בְּזַעַת אֶפְדָּה תֹּאכַל לֶחֶם וְכוּ'. שֶׁכָּל זֶה הוּא מַחֲמַת אַחֲזֵית הַקְּלָפוֹת שֶׁמִּתְגַּבְּרִין עַל־יְדֵי הַכְּפִירוֹת הַבָּאִין עַל־יְדֵי בַּחֲנִינָת רְבוּי אוֹר עַל־יְדֵי שְׂרוּצִים לְחַקֵּר בְּגִדְלָתוֹ יִתְבָּרֵךְ כַּנִּל. וְעַל־כֵּן אֵין יִשְׂרָאֵל יְכוּלִים לֶאֱכֹל שׁוֹם תְּבוּאָה עַד שֶׁמוֹצִיאִין אוֹתָהּ מֵאַחֲזֵית הַקְּלָפוֹת, שֶׁהֵם בַּחֲנִינָת כְּפִירוֹת. וְעַל־כֵּן אֲסוּר לֶאֱכֹל חֲדָשׁ עַד שֶׁמְקַרִּיבִין הָעֵמֶר, שְׂאִז מְקַשְׂרִין כָּל הַשִּׁשָּׁה קְצוּוֹת [6 צְדָדִים: מִזְרַח, מְעַרֵב, צָפוֹן, דָּרוֹם, מַעֲלָה, מַטָּה] לֵה' יִתְבָּרֵךְ, וְנִמְשָׁךְ הַשְּׁגָחָה שְׁלֵמָה בְּרְצוּא וְשׁוֹב בְּבַחֲנֵינָת רֵאִיָּה, שְׁעַל־יְדֵי זֶה נַעֲשֶׂה כְּלִי, בַּחֲנִינָת גְּבוּל וְזִמְן, לְקַבֵּל הַשֹּׁפֵעַ בְּהַדְּרָגָה וּבְמִדָּה, וְנִתְבַטַּל אַחֲזֵית הַכְּפִירוֹת וְהַקְּלָפוֹת מֵהַשֹּׁפֵעַ, וְאִז דִּיקָא [דְּוִקָא] הִתְרַחֲדָשׁ, כִּי אִז מְקַבְּלִין הַשֹּׁפֵעַ דְּרָךְ הַקְּדוּשָׁה לְבַד, עַל־יְדֵי שְׁעוֹשִׂין כְּלִים וּמִדָּה עַל־יְדֵי הַנֶּפֶת הָעֵמֶר כַּנִּל:

הַלְכוֹת מִשְׂא וּמִתְּנָן הַלְכָה הַנִּתְבָּאָר בְּהַלְכוֹת בֵּית הַפְּנִסָּת הַלְכָה הַבְּאוֹת הַ:

הַלְכוֹת מִשְׂא וּמִתְּנָן הַלְכָה וְנִתְבָּאָר בְּהַלְכוֹת בֵּית הַפְּנִסָּת הַלְכָה וְנִתְבָּאָר כַּד:

הלכות נטילת ידים לסעדה ובציעת הפת

הלכה א

א כְּשֵׁיבָא לֶאֱכֹל פֶּת שֶׁמְבָרְכִין עָלָיו הַמוֹצֵיאַ, יֵטֵל יָדָיו (שֶׁלְחַן עֲרוּךְ אַרְח חַיִּים סִימָן קנח).

עֵין בַּמָּאמָר "וּבִיּוֹם הַבְּכוֹרִים" (לקוטי מוה"ר חלק א סימן נו).

כִּי הָאֲכִילָה הוּא חַיֵּי הָאָדָם, וְעָקֵר כַּח הַחַיּוֹת שֵׁישׁ בְּתוֹךְ הַדָּבָר הַנֶּאֱכָל, הוּא בְּחִינַת הַדַּעַת וְהַשְׂכָּל הַמְלַבֵּשׁ בוֹ, כִּי בְּכָל דָּבָר יֵשׁ בוֹ חֻמָּה, וְעַל־יְדֵי זֶה יֵשׁ לוֹ כַּח לְהַחַיּוֹת אֶת נַפְשׁ הָאָדָם. וּבִפְרָט אֲכִילַת אִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, שֶׁהוּא רַק כְּדֵי לְהַחַיּוֹת אֶת נַפְשׁוֹ דְקִדְשָׁה, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי יג כה) צְדִיק אֲכָל לְשִׁבְעַת נַפְשׁוֹ. נִמְצָא, שֶׁעַל־יְדֵי הָאֲכִילָה מְקַבְּלִין חַיּוֹת, הֵינּוּ [כְּלוּמַר] חֻמָּה, וּמַחֲיִין אֶת הַנַּפְשׁ. וְעַל־כֵּן הוּא בְּחִינַת הַמְשַׁכַּת חַיִּים וְאַרְיֵכַת יָמִים לְתוֹךְ הַמְּלָכוּת, כִּי הַנַּפְשׁ הוּא בְּחִינַת מְלָכוּת. וְעַל־כֵּן עָקֵר הַמְזוּזוֹן הֵם חֻמְשָׁה מֵיַיִן דָּגָן, כִּי הֵם בְּחִינַת דַּעַת, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַכּוֹת דף מ ע"א) כָּל תֵּינוּק שֶׁטּוֹעֵם טַעַם דָּגָן וְכו' [יּוֹדֵעַ לְקִרְוֵא אָבָא וְאִמָּא]. וְזֶה חֻמְשָׁה מֵיַיִן דָּגָן כִּנְגֻד הָאֵל הַדַּעַת [הָאוֹת הַרּוּמְזָת עַל שְׁלָמוֹת הַדַּעַת], כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב רַבְּנוֹ (לקוטי מוה"ר חלק א סימן נג), וְעַל־כֵּן הֵם מֵיזוֹן זֵינֵי [מִשְׁבִּיעִים], כִּי עָקֵר הַמְזוּזוֹן וְהַשְּׂבִיעָה הוּא מֵהַדַּעַת כִּנְ"ל, וּמַחֲמַת חֻשְׁבּוֹתָם זֹאת קָבְעוּ לָהֶם בְּרַכָּה בְּפִנֵּי עַצְמָם כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (בְּרַכּוֹת דף לה ע"ב).

וְעַל־כֵּן תִּקְנֵנוּ לְבָרֵךְ הַמוֹצֵיאַ בְּהָא דִּיקָא [דְּדוּקָא], בְּחִינַת הָא הַדַּעַת הַנִּ"ל. וְאִפְלוּ עַל חֻמְשָׁה מֵיַיִן דָּגָן אֵין מְבָרְכִין הַמוֹצֵיאַ כִּי אִם עַל מַה שֶׁנִּקְרָא לְחֵם דִּיקָא [דְּדוּקָא], אֲבָל עַל שְׂאֵר מֵאֲכָלִים שֶׁעוֹשִׂין מֵהֶם כְּגוֹן [כְּדַגְמַת] פֶּת הַבָּאָה בְּכִיסָנִין [עוּגָה] וְשְׂאֵר מֵיַיִן אֵין מְבָרְכִין עֲלֵיהֶם הַמוֹצֵיאַ, כִּי לְחֵם הוּא בְּחִינַת דַּעַת, שֶׁהוּא בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז ד) לְחֵם מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁכָּתוּב שֶׁם רַבְּנוֹ (לקוטי מוה"ר חלק א סימן נו), וְכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (מִשְׁלֵי ט ה) לְכוּ לְחַמּוּ בְּלַחְמֵי. וְעָקֵר הַלְחֵם הוּא מַה שֶׁנִּקְרָא לְחֵם לְעֵינֵינוּ מִצָּה, דְּהֵינּוּ [כְּלוּמַר] שֶׁיִּכּוֹל לְבֹא לְיַדֵי חֻמוּץ, כְּמוֹ שֶׁהֵבִיא הַמְּגוֹן אֲבָרְהָם שֶׁם (סִימָן קנו סעיף קטן ד), כִּי עָקֵר הַדַּעַת הוּא לְחֵם שֶׁל מִצָּה בְּחִינַת עֲגָה שֶׁהוֹצִיאָו מִמִּצְרַיִם וְכו' [שֶׁשֶׁם הִיָּה הַדַּעַת בְּגִלוּת], עֵין שֶׁם. וּמִצָּה אֵין נִקְרָא כִּי אִם כְּשִׁיכּוֹל לְבֹא לְיַדֵי חֻמוּץ אִם יֵהִיוּ מִשְׁהִין אוֹתָהּ, דְּהֵינּוּ [כְּלוּמַר] כְּשֶׁנִּלְוְשָׁה עִם מַיִם:

כִּי זֶה כָּלֵל שֶׁהַסְטְרָא אַחְרָא [שֶׁהַצַּד הָאֲחֵר (צַד הַטְּמֵאָה)] כְּרוּךְ אַחַר הַקְּדֻשָּׁה, וּבְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ קִדְשָׁה יִתְרָה שֶׁם נִמְצָאת הַסְטְרָא אַחְרָא [הַצַּד הָאֲחֵר (צַד הַטְּמֵאָה)] לְבִקֵּשׁ מְקוֹם לִינֵק שֶׁם. וְעַל־כֵּן בְּמְקוֹם שְׂרוּאֵין הַתְּגַבְּרוֹת הַסְטְרָא אַחְרָא [הַצַּד הָאֲחֵר (צַד הַטְּמֵאָה)] יּוֹדְעִים שְׂבּוּדָאֵי בְּמְקוֹם הַזֶּה יֵשׁ קִדְשָׁה גְדוּלָּה. וְעַל־כֵּן אֵין יּוֹצֵאִין יְדֵי חוֹבַת מִצָּה כִּי אִם כְּשִׁיכּוֹל לְבֹא לְיַדֵי חֻמוּץ, כִּי

כל כף, ומחמת זה אין באים לידי חמוץ כנ"ל, כי אין הסטרא אחרא [צד האחר (צד הטמאה)] מתגברת שם כל כף כנ"ל.

ועל-כן כשיצאו ישראל ממצרים הכרחו לאכל מצה דיקא [דוקא], כי אז לא היה להם קבלת התורה עדיו, ועל-כן הכרחו לצאת במנוסה, כי היתה עדיו רשות פרעה עליהם, שהוא בחינת ההסתרה, כי הוא אותיות הערף [האותיות המרכיבות את המלה 'פרעה' מרכיבות גם את המלה 'הערף'], ולא היה להם כח לשבר ולבטל בחינת ההסתרה מאחר שלא היה להם התורה, וכמו שכתוב בתקוני זהר (תקוני ז מתקונים אחרונים דף קמו ע"ב) שמחמת זה הכרחו לצאת במנוסה, עין שם. ועל-כן הכרחו לאכל דיקא [דוקא] מצה, שהוא בחינת עצם הקדשה קדם התלבשותה בסטרא אחרא [בצד האחר (צד הטמאה)], בבחינת הסתרה, כי ה' יתברך העלה אז את ישראל למעלה ממדרגתם בעליה גדולה מאד, כי לא היה אפשר בענין אחר כמובא, כי מצה הוא בחינת דעת גדול וקדשה גדולה מאד, כי היא בחינת מחלקת לשם שמים, שהוא בחינת (ערויני דף יג ע"ב) אלו ואלו דברי אלהים חיים, שהוא בחינת דרכי ה', שהוא מדרגה גדולה מאד מאד, אבל חמץ שהוא בחינת התלבשות הקדשה בסטרא אחרא [בצד האחר (צד הטמאה)], דהינו [כלומר] שנתחמץ העסה שהיתה ראויה להיות מצה כנ"ל, והוא בחינת הסתרה, לא היו יכלים לאכל כנ"ל, כי לא היה להם כח לבטל

אז דיקא [דוקא] הוא הלחם, שהוא בחינת דעת, שהוא בחינת מצה. ועל-כן אם לא היו נזהרים לשמרו היטב בודאי יבא לידי חמוץ, שהוא סטרא דמותא [צד המות], כי היא נמצאת במקום שיש שם קדשה, שהוא בחינת דעת, כי עקר הקדשה הוא הדעת. והעקר תלוי כשהעסה נלושה עם מים, שהם בחינת חסדים, שהוא בחינת דעת, ואז נקרא לחם, בחינת לחם מן השמים, בחינת דעת, בחינת מצה, ואז יכול לבא לידי חמוץ כנ"ל. וגם שיהיה דוקא מחמשה מיני דגן, שהם בחינת דעת כנ"ל, ועל-כן אין יוצאין ידי חובת מצה כי אם בחמשה מיני דגן. ועל-כן אין מברכין המוציא כי אם על לחם כזה שראוי להיות מצה, כי אז הוא בחינת דעת כנ"ל. ואף שאנו אוכלין בכל השנה חמץ, אף-על-פי-כן מאחר שהיה ראוי להיות מצה ונקרא לחם, נמצא שיש בו התלבשות דקדשה, הינו [כלומר] דעת, רק שהדעת הוא בבחינת הסתרה, הינו [כלומר] שנתחמץ, כי חמץ הוא סטרא דמותא [צד המות], הפך חיים ואריכת ימים, הינו [זהו] בחינת הסתרת הדעת, ועל-כן אנו יכולים לאכול, כי יש לנו כח לגלות ההסתרה ולהחזירה לדעת על-ידי שכבר זכינו לקבלת התורה, שעל ידה מגליו ההסתרה, כמו שמבאר שם, ובפרט שאפלו אכילתנו בעצמו הוא על-פי התורה, ויש בה כמה דינים וכמה ברכות שעל-ידיהם אנו מגליו ההסתרה וכמו שיתבאר להלן [בהמשך]. ועל-כן חשיב [חשוב] דוקא לחם חמץ, יותר ממינים שאינם נתחמצים, כי אין שם התלבשות הדעת

נטילת ידים כדי לזכר ולטהר את הידים על-ידי מימי החסד שהם בחינת דעת כדי שנוכל לשאת אותם, בבחינת (דברים לב מ) כי אשא אל שמים ידי. ועל-כן צריך להגביה את ידיו כדי לזכות על-ידי זה ללחם מן השמים, בחינת דעת, בחינת מחלקת לשם שמים, שאי אפשר לזכות לזה כי אם על-ידי טהרת הידים. ועל-כן צריך להרהר בתשובה קדם האכילה, זה בחינת אנהה, שעל-ידי זה זוכין לטהר את הידים, כמו שמבאר שם. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (טהרות פרק ז משנה ח) שמפני שהידיים עסקניות צריכין נטילה, כי כן נתבאר גם-כן שם שמחמת שהידיים עסקניות, על-כן מתגבר שם העצבות רוח ביותר, בחינת עצבון ידים, ועל-כן צריכין לזכר ולטהר אותם, ועל-כן (שלחן ערוך ארח חיים סימן קסג סעיף ב) אפלו כשאינו אוכל בידיו צריך נטילת ידים, ולהפך המאכל אינו צריך נטילת ידים, כי העקר תלוי בהאוכל דוקא, שהוא צריך לטהר את הידים כדי לזכות שיהיה אכילתו בבחינת דעת, בחינת לחם מן השמים כנ"ל.

ועל-כן צריך דוקא כלי מחזיק רביעית (שלחן ערוך סימן קנט סעיף א), ועל-ידי מים דוקא (שם סימן קס), כי כלי מחזיק רביעית הוא בחינת מלכות, שהוא בחינת הכלי, והוא בחינת דלת, שהוא בחינת רביעית, וכשנותמלאת עם מימי החסדים, שהם בחינת דעת, שהוא בחינת הא כנ"ל, אז נעשית מהדלת הא, בחינת רביעית ההיו, כמו שכתב רבנו במקום אחר (לקוטי מוהר"ו חלק א סימן מט). ועל-כן צריך

ההסתרה כנ"ל, אבל אחר-כך כשרדפו מצרים אחריהם, ובתחלה באמת היה קשה לפני הקדוש-ברוך-הוא קריעת ים-סוף שהיא מפלת פרעה, שהוא בחינת בטול ההסתרה ולזכות לדעת, כי לא היתה להם אז התורה ולא היה להם כח לזה כנ"ל. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (זהר בשלח דף נו ע"א) שאמר השר של ים, מה נשתנה אלו מאלו, דהינו [כלומר] מאחר שאין להם תורה כנ"ל. ואחר-כך כשנשברו ונטבעו בים על-פי חסדי ה' בזכות אבות (זהר תרומה דף קע ע"ב), ואז נשבר כח פרעה שהיא הסתרה, אז התר החמץ, ועל-כן אחר שביעי של פסח מתר החמץ וכנ"ל.

וזה פרוש (שמות יב לט) ויאפו בני ישראל את הבצק עגת מצות כי לא חמץ כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה, הינו [כלומר] שבהכרח הכרחו לאכל מצה ולא חמץ כי גרשו ממצרים, כי גרשו דיקא [מדיק]. דהינו [כלומר] שהכרחו לצאת בחפזון ובמנוסה, כי לא יכלו להתמהמה, כמובא בספרים שאם היו שוהין קצת [עוד] שם היו נשאין שקועין בחמישים שערי טמאה חס ושלום, ומחמת שהיה עדין כח להסתרה שהיא בחינת פרעה, רק שברחו משם בחפזון גדול, על-כן לא היו רשאים לאכל חמץ כי אם מצה כנ"ל, שהוא בחינת מה שהעלם ה' יתברך עליה גדולה מהפך אל הפך, מחמישים שערי טמאה לחמישים שערי קדושה, כי מצה הוא בחינת דעת עליון, בחינת שער החמישים כנראה מהמאמר הנ"ל:

ב ועל-כן כשרוצין לאכל לחם הנ"ל צריכין

לקוטי הלכות

כה נטילת ידים לסעודה א כה

חורים ושריף בעת לאכלו, כי עלידי האכילה כנ"ל הוא שלמות המלכות, שהוא בחינת מלכך בן חורים כמו שמבאר שם. ועל-כן (שלחן ערוך ארח חיים סימן קנז סעיף א) זמן סעדת תלמיד חכם בתחלת שעה ששית, דהינו [כלומר] אחר חמש שעות שעסקו בהם בתורה ותפלה, ועלידי זה זוכין לדעת שהוא בחינת הא כנ"ל, ואז יכולין לאכל סעדת תלמיד חכם שהוא שלמות הדעת כנ"ל ושלמות המלכות כנ"ל. ועל-כן למדו רבותינו ז"ל (שבת דף י"א ע"א) זמן סעדת תלמיד חכם מפסוק אשריך ארץ הנ"ל, וכן כתב רבנו גרו יאיר במקום אחר (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן יז) שאכילה בכשרות הוא שלמות הדעת:

ד וזה שאמרו רבותינו ז"ל (סוטה דף ד ע"ב) כל המזלזל בנטילת ידים נעקר מן העולם ובא לידו עניות, כי נטילת ידים הוא בחינת אריכת ימים כנ"ל, ועלידי זה זוכין לפרנסה, כמו שמבאר שם. ועל-כן יש עשר תבות בברכת המוציא, וגם צריך לאחז הפת בעשר אצבעות, כדי להשלים בחינת המלכות שכלולה מעשר, בחינת (שמות יח כה) שרי עשרות וכו' כנ"ל. ועל-כן (שלחן ערוך ארח חיים סימן קסז סעיף יד) גדול המסבין בוצע, כי הגדול הוא בחינת מלכות, ועל-כן הוא בוצע את הלחם כדי להמשיך חיים ואריכת ימים לתוך המלכות כנ"ל. ועל-כן (שם סעיף טז) אין הבוצע רשאי לבצע עד שיכלה אמן מפי רב העונים, כי עלידי הברכה מעלין את החיות דקדשה המלבש שם, שהוא בחינת הדעת כנ"ל. ועל-כן צריך להתין עד שיכלה אמן מפיהם, שהוא במקום ברכה

כח גברא [אדם] דוקא (שלחן ערוך סימן קנט סעיף ז), כי צריך להמשיך דוקא אריכת ימים לתוך המלכות, כי המלכות לית לה מגרמה כלום [אין לו מעצמו כלום], על-כן צריך דוקא להמשיך לתוכה חיים וכו', ועל-כן צריך דיקא [דוקא] שייבואו המים מכח אדם כדי שימשיך החיים כנ"ל, כי אי אפשר שיהיה נמשך מעצמו כי לית לה מגרמה כלום [אין לו מעצמו כלום], כי עלידי נטילת ידים נמשך אריכת ימים לתוך המלכות כנ"ל, כי עלידי נטילת ידים זוכין ללחם שהוא בחינת דעת, והוא חיי הנפש שהוא בחינת מלכות כנ"ל, ועל-כן נקרא המלכות על שם השלחן, בחינת (עין רש"י שמות כה כד) שלחן מלכים, כי עלידי האכילה כנ"ל נשלם בחינת המלכות כנ"ל:

ג ועל-כן צריך לעסק בתורה על השלחן (מגן אברהם סימן קע סעיף קטן א), כי עקר המשכת החיים הוא עלידי עסק התורה כמו שמבאר שם. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (אבות פרק ג משנה ג) כל שלחן שלא אמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו מזבחי מתים, כי הוא הפך חיים ואריכת ימים שנמשך עלידי עסק התורה כנ"ל, והוא בחינת עבודה זרה, הפך שלמות המלכות שהוא בחינת אמונה. אבל שלחן שאמרו עליו דברי תורה כאלו אכלו משלחנו של מקום (שם), כי עלידי התורה קורין אותו יתברך, נמצא שהוא יתברך נמצא שם על השלחן, וזה שהביא ראיה מפסוק זה (יחזקאל מא כב) וידבר אלי זה השלחן אשר לפני ה', לפני ה' דיקא [דוקא], כי ה' יתברך שם כנ"ל הפך הסתרת פני ה' חס ושלום.

וזו פרוש (קהלת י ז) אשריך ארץ שמלכך בן

הלכה ב

כי איתא [מובא] בדברי רבנו גרו יאיר, (לקוטי מוהר"ו חלק א סימן מד) ענין מחאת כף, שהוא כדי לזכר האויר בבחינת ארץ-ישראל, על-ידי עשרים ושמונה פרקין דידים [פרקים של הידים], שעל ידם נתעורר (תהלים קיא ו) כח מעשיו, שעקר קדשת ארץ-ישראל על-ידי זה, עין שם, ובזה נצולין ממחשבות המבלבלות, שהם בחינת מבול, בחינת בבלול, ועל-ידי שממשיכין קדשת ארץ-ישראל נצולין מבחינת מבול, כי בארץ-ישראל לא היה מבול, עין שם היטב:

וזה בחינת נטילת ידים קדם האכילה, כי אכילה ותפלה הם בחינה אחת, הינו [כלומר] בחינת ברורים שנעשה על-ידי תפלה ואכילה כמובא. ועל-כן עקר קדשת האכילה הוא רק בארץ-ישראל שמשם נמשך כל השפע, כי ארץ-ישראל הוא בחינת אמונה, וכל הברורים נעשין על-ידי אמונה כמובא, וכמו שכתב רבנו במאמר "ויסב" (לקוטי מוהר"ו חלק א סימן סב) שברור המאכלים הם על-ידי אמונה, בבחינת (תהלים לו ג) ורעה אמונה, וזה נעשה על-ידי ארץ-ישראל בבחינת (שם) שכן ארץ ורעה אמונה, ששם נזוין מאמונה שעל ידה כל הברורים. ועל-כן צריכין לראות להמשיך השפע של האכילה מארץ-ישראל, ושיהיה אכילתו כאלו אוכל בארץ-ישראל. ולזה צריכין לחבר הידים, לעורר עשרים ושמונה פרקין [פרקים], שעל ידם נתעורר כח מעשיו, כדי שיהיה נעשה כאן בחינת ארץ-ישראל, כנ"ל

שלהם, ואז יש לו כח להמשיך דעת על-ידי אכילתו כנ"ל:

קצת ראשי פרקים מהלכות נטילת ידים ובציעת הפת הלכה א:

עקר התגברות הסטרא אחרא [הצד האחר (צד הטמאה)] במקום שיש קדושה. וזה חמץ ומצה. נטילת ידים כדי להרימן בבחינת (איכה ג מא) נשא לבבנו וכו' כדי לקבל לחם מן השמים. על-כן צריך להרהר תשובה קדם האכילה, בחינת אנחה. (ישעיה נב יב) ובמנוסה לא תלכו, (תקוני זהר תקונים אחרונים תקון ז דף קמו ע"ב) בפרקא בתראה משום שיש קבלת התורה, אבל אז הלכו במנוסה, כי היה עדין רשות פרעה עליהם על-כן אכלו מצה, כמו שכתוב (שמות יב לט) ויאפו את הבצק וכו'. צריך ללמד על השלחן בבחינת עסק התורה, האכילה הוא בחינת למוד, כמו שכתוב (ישעיה נה א) לכו שברו ואכלו. כאלו אכלו מזבחי מתים הפך החיים. השלחן הוא (עין רש"י שמות כה כד) שלחן מלכים, (קהלת י ז) אשריך ארץ שמלכך בן חורים ושריך בעת יאכלו, הנטילה במים בחינת חסד, בחינת מקוה מים. רביעית בחינת מלכות, בחינת דלת ונעשה הא הדעת [האות ה רומזת על שלמות הדעת], בחינת רביעית ההין. פלי וכח גברא [אדם], אפלו כשאינו אוכל בידי צריך לטל, ולהפך המאכיל אין צריך. עשר תבות בברכת המוציא, וגם צריך לאחז בעשר האצבעות, כנגד המלכות, שרי עשרות. גודל המסבין בוצע. על-ידי אכילה בכשרות נשלם הדעת:

לקוטי הלכות

כז נטילת ידים לסעודה ב

שאו ידכם קדש כמובא. שאז על ידי קדשת עשרים ושמונה פרקיני דידים [פרקים של הידים] נתעורר קדשת ארץ־ישראל מבחינת כח מעשיו כנ"ל. ועל־כן מטהרין הידים על ידי מים טהורים של נטילה, שעל ידי זה מעבירין מן הידים בחינת (תהלים קכד ה) מים הזדונים, מי המבול, שאחזתם בידיים כנ"ל, ואז יכול לשאת אותם ולחברם בקדשה, ועל ידי זה נתעורר קדשת ארץ־ישראל שהוא הפך המבול, ואזי יכולין לאכל בקדשת ארץ־ישראל, לברר על ידי האכילה, לתקן פגם וערוב שנגעשה על ידי פגם דור המבול כנ"ל.

ועל־כן צריכין כלי שלם לנטילה (שלחו ערוך ארח חיים סימן קנט סעיף א), רמז על תקון שבירת כלים שנגעשה על ידי עוון זה כמובא, ועכשו נתתקן, ועל־כן צריכין כלי שלם כנ"ל. ועל־כן המים עלולין לקבל טמאה בשעת נטילה, כי מחמת ששם בהידיים עקר אחיזתם, על־כן יכולים חס ושלום לפגם ולטמא המים בעצמם, כמו שהיה במבול, שבתחלה היו גשמי נדבה ואחר־כך נתהפכו למבול על ידי פגם שלהם, ועל־כן צריכים מים שניים וכו', כדי לטהר המים שעל הידים, כי מי המבול נסתלקין על ידי מים טהורים, כי עקר תקון וטהרת עוון זה על ידי מים טהורים, דהינו [שזהו] מקוה כמובא. וכן נטילת ידים הוא גם־כן טהרה ממש כמו טבילת מקוה, ובכמה דינים הם שוים הנטילה והטבילה, כי הם באים לתקן פגם המבול, שתקונו על ידי

לענין תפלה, כדי שיהיה נעשה הברור כראוי. ובזה יתתקן בחינת פגם המבול שנתתקן על ידי ארץ־ישראל כנ"ל, כי האכילה בקדשה הוא תקון פגם המבול, שהוא בחינת חטא אדם הראשון, שעל ידו נתערב טוב ברע, וזה היה בעצמו חטא דור המבול, (בראשית ו יב) כי השחית כל בשר את דרכו וכו', ועל ידי זה נתערב טוב ורע כמובא. וצריך לברר בכל יום, ועקר הברור על ידי תפלה ואכילה, ועל־כן צריכין שיהיה התפלה בבחינת ארץ־ישראל שאין שם פגם המבול, כי לא היה שם מבול כנ"ל, ועל־כן שם מתקנין פגם מבול על ידי הברורים שמבררין על ידי התפלה, וכן האכילה שהוא גם־כן ברורים, צריך להיות גם־כן בבחינת ארץ־ישראל לתקן פגם המבול כנ"ל.

ועל־כן צריכין נטילת ידים, כדי שיוכל לשאת ידיו בבחינת (תהלים קלד ב) שאו ידכם קדש, שעל ידי זה נתעורר כח מעשיו, על ידי עשרים ושמונה פרקיני [פרקים], שהוא בחינת קדשת ארץ־ישראל כנ"ל, כי אי אפשר לשאת ולחבר הידים בלי נטילה מקדם, כי ידים עסקניות הן (טהרות פרק ז משנה ח), ועקר אחיזת הסטרא אחרא בשפולי אצבעות כמובא, בפרט פגם המבול הנ"ל, שעקר פגם הזה נוגע בידיים דיקא [דוקא], בבחינת (ישעיה א טו) ידכם דמים מלאו, וכל זמן שאין מקדשין ומטהרין הידים מפגם הנ"ל אי אפשר להירמם, כמו שכתוב (שם) ובפרשכם כפיכם אעלים עיני וכו' ידכם דמים מלאו, כי צריך לשאת הידים בקדשה בבחינת

[כלומר] בבחינת ים החכמה. ואזי עקר האכילה והפרנסה נמשכת מידיים אלו, כי עקר הפרנסה נמשכת מן הידיים שיש בים החכמה כנ"ל, ואזי כשזוכין לקבל האכילה משם, אזי נמשך ונתגלה הארת הרצון בשעת האכילה שזה עקר קדושת האכילה.

וזה עקר התכלית לזכות להארת הרצון הנ"ל, כי ים החכמה הנ"ל ששם מאירין המקיפין הנ"ל שהם בחינת הארת בן ותלמיד, זה בחינת הארת הדעת של משה רבנו עליו השלום, שהוא האיר הדעת הזה, כמובן שם במאמר הנ"ל. ועקר הדעת הוא להציל ולשמר ולהוציא את ישראל מן העברות חס ושלום, שזה עקר הרחמנות על ישראל עם קדוש, למי שיודע מהיכן ישראל הם לקוחים, איך הם רחוקים לגמרי מעוונות רחמנא לצלן [ה' צילנו] וכו', עין שם. ומי שזוכה להאיר הדעת בישראל ולשמרם ולהצילם מכל חטא ועוון, על-ידי זה מאירין בחינת המקיפין הנ"ל, בחינת ים החכמה הנ"ל, אשר משם נמשך פרנסה מהידיים שיש בים הנ"ל, ועל-ידי זה זוכין להארת הרצון בשעת האכילה. נמצא, שעקר הארת הרצון נמשך על-ידי שמירה מעוונות, שנמשך על-ידי הדעת הנ"ל, שהוא בחינת משה כנ"ל, וכל העוונות חס ושלום, עקר פגמם הוא בבחינת ידים, כמובן בדברי רבנו ז"ל במקום אחר (לקוטי מוה"ר חלק א סימן סו א), כמו שאמרו רבותינו ז"ל (אבות פרק ב משנה א) ואי אתה בא לידי עברה, לידי עברה דיקא [מדק]. וזה בחינת עצבון ידים הנאמר בדור המבול שמרדו במקום,

טהרה וטבילה, שזהו בעצמו בחינת נטילת ידים, שדינו ברביעית דיקא [דוקא], שהוא שעור מקוה מן התורה כמובא בגמרא (פסחים דף יז ע"ב ועין רש"י שם, נזיר דף לח ע"א ועין רש"י לישנא אחרינא):

הלכה ג

על-פי המאמר "ויהי מקץ - כי מרחמם ינהגם" בלקוטי (מוה"ר) תנינא [חלק ב] סימן ז, עין שם מה שכתב שם שעל-ידי כלליות בן ותלמיד זוכה להארת הרצון בשעת אכילה וכו':

א וזה בחינת נטילת ידים לסעודה, כדי שתהיה האכילה בבחינת אכילה דקדושה, שמתגלה בשעת אכילה הארת הרצון, שזה נעשה על-ידי שנמשכת הפרנסה מבחינת הידיים שיש בים החכמה וכו', ועל-כן זוכין להארת הרצון בשעת אכילה דיקא [דוקא], עין שם במאמר הנ"ל. וזה בחינת נטילת ידים קדם האכילה, כי על-ידי שנוטלין הידיים ומטהרין אותם במים, על-ידי זה ממשיכין עליהם הארת הרצון מים החכמה, ואז נכללין הידיים בתוך בחינת מי הים, כי רביעית מים הוא בחינת מקוה, כמובא בפוסקים (בית יוסף יורה דעה סימן רא אות יז) שמדאורייתא [שמן התורה] רביעית מטהר במקוה. ומקוה הוא בחינת ים, כמו שכתוב (בראשית א י) ולמקוה המים קרא ימים, ועל-כן על-ידי הרביעית מים שמטהרים בהם הידיים על-ידי זה נכללין הידיים בתוך בחינת הים, הינו

לקוטי הלכות

נטילת ידים לסעודה ג כט

להמשיך הארת קדשת הדעת, שהוא בחינת משה, על הידים דיקא [דוקא], כדי להנצל על ידי זה מידי עברה, כי כל החטאים תלויים בידי דיקא [דוקא] כנ"ל. וזה בחינת נטילת ידים כדי לטהר את הידים דיקא [דוקא] על ידי מימי הדעת, שהם בחינת ים החכמה כנ"ל, שזה הדעת מציל ומטהר את ישראל מכל העוונות כנ"ל, וזה עושין קדם האכילה דיקא [דוקא], כדי שתהיה האכילה בבחינת הארת הרצון כנ"ל:

ג ומי שמזלזל חס ושלום, בנטילת ידים ואוכל בלא נטילה, הוא בחינת פגם אכילת עץ הדעת טוב ורע, שכולל כל העוונות שבתורה, כי עקר פגם אכילת עץ הדעת הוא בבחינת ידים, בבחינת (בראשית ג ו) ותקח מפריו ותאכל וכו'. ועקר הפגם שאכלו מאכל שאין מאיר בו הארת הרצון, כי הרצון הוא למעלה מן הכל אפלו מן הדעת דקדשה, ושם בבחינת רצון אין שום אחיזת הסטרא אחרא [הצד האחר (צד הטמאה)] כלל, כי (זהר פקודי דף רנד ע"ב) כלא במחשבה אתבררו [כולם במחשבה התבררו], אבל למעלה מן המחשבה, למעלה מן הדעת, שהוא בחינת הרצון, שהוא למעלה מן הכל, אין להם שום אחיזה כלל. ועל כן רצה ה' לתברך שלא יאכל אדם הראשון רק אכילה שהיא כלה בבחינת הארת הרצון, אבל למטה מן הרצון ששם יש אחיזה אחיזה לבחינת עץ הדעת טוב ורע, משם לא יאכל כלל. כי עקר בריאת האדם היה בשביל בחינת רצון, שיזכה בשלמות לבחינת הארת

כמו שכתוב (בראשית ה כט) זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו וכו', כי עקר הפגם, שהוא בחינת עצבות, בחינת (שם ו ו) ויתעצב אל לבו, הוא נוגע בידי דיקא [דוקא], כמובן בדברי רבנו על פסוק ומעצבון ידינו הנ"ל, המובא במאמר 'ביום הבכורים' (לקוטי מוהר"ן חלק א סימן נו), עין שם.

כי עקר פגם כל העברות נוגע בידי, שהם בחינת כלליות כל התורה כלה, כלל כל העולם כלו, כמו שאמר רבי אלעזר הגדול קדם הסתלקותו שהרים שני ידיו ואמר, וי לתרין תורות דאתאבידו מעלמא (סנהדרין דף סח ע"א, זהר וירא דף צט ע"א). וכמו שכתוב (ישעיה מח יג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים. כי (זהר הקדמה דף ה ע"א) באורייתא ברא קדשא בריך הוא עלמא [בתורה ברא הקדוש ברוך הוא את העולם], שהוא בחינת שתי הידים, ועל כן עקר הפגם חס ושלום, מגיע בהידי, ואזי הידים בבחינת (שמות יז יב) וידי משה כבדים, כי משה הוא הדעת שמאיר בישראל לשמרם ולהצילם מידי עברה. ומי שנכנס בו רוח שטות ומסלק הדעת ממנו חס ושלום ועושה איזה חטא ועוון, אזי מגיע הפגם למשה, שהוא כלליות התורה, ועקר הפגם בידי כנ"ל, בבחינת וידי משה כבדים, וידי דיקא [מדק] כנ"ל, וזאת שנאמר (ישעיה נו ב) ושמר ידו מעשות כל רע, שמר ידו דיקא [מדק]:

ב נמצא שעקר הפגם בידי. ועל כן צריכין לשאת הידים אל המח שהוא הדעת, בבחינת (תהלים קלד ב) שאו ידיכם קדש וברכו וכו', כדי

לְאָכַל שְׁלֹשׁ סְעֻדוֹת בְּשַׁבַּת (שַׁבַּת דָּף קיז ע"ב). כִּי אֲכִילת שַׁבַּת הִיא בַחֲיִינַת מוֹן, כְּמוֹבֵא שֶׁבִשְׁבִיל זֶה מְנִיחִין הַפֶּת בֵּין שְׁתֵּי מַפּוֹת יָזְכֵר לְמֹן וְכו' (פְּסָחִים דָּף ק ע"ב תּוֹסְפוֹת ד"ה שְׁאִין מְבִיאִין), כִּי אֲכִילת שַׁבַּת הִיא כְּלָה בַחֲיִינַת רְצוֹן, כִּי שַׁבַּת הוּא בַחֲיִינַת רְצוֹן, בַחֲיִינַת (קִידוּשׁ לֵיל שַׁבַּת) בְּאַהֲבָה וּבְרִצּוֹן הַנְּחַלְתָּנוּ וְכו', בַחֲיִינַת רְעוּא דְרַעוּיִן [רְצוֹן שְׁבַרְצוֹנוֹת] שְׁנִתְגַּלָּה בְּשַׁבַּת, כִּי אֲכִילת שַׁבַּת זֶה בַחֲיִינַת עֲנֵג שַׁבַּת, בַחֲיִינַת (יִשְׁעִיָּה נח"ד) אֲזַ תִּתְעַנֵּג עַל ה', עַל ה' זֶה בַחֲיִינַת רְצוֹן כְּפִדוּעַ, כִּי עֲנֵג זֶה עֵדוֹן נִהְרַן גֵּן [אוֹתִיּוֹת ע נ ג (הַמְרַכִּיבוֹת אֶת תִּיבַת עֲנֵג) הֵם הָאוֹתִיּוֹת הָרֵאשׁוֹנוֹת שֶׁל הַתִּיבוֹת 'עֵדוֹן' 'נִהְרַן' 'גֵּן'] כְּמוֹ שְׁאִיתָא [שְׁמוּבָא] בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ (זֵהַר בְּרֵאשִׁית דָּף כו ע"א), בַחֲיִינַת (בְּרֵאשִׁית ב י) וְנִהְרַן יֵצֵא מֵעֵדוֹן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֵּן, וְעֵדוֹן הוּא בַחֲיִינַת (יִשְׁעִיָּה סד ג) עֵין לֹא רָאִתָּה וְכו' (בְּרֵכוֹת דָּף לד ע"ב), שְׁהוּא בַחֲיִינַת הַשְּׁגַת הָרֵב, שְׁזֵהוּ בַחֲיִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן כְּמוֹבֵן בְּמֵאמְרֵי הַנ"ל, וְנִהְרַן יֵצֵא מֵעֵדוֹן זֶה בַחֲיִינַת יָם הַחֲכָמָה הַנ"ל, שְׁנִמְשָׁךְ מִבַּחֲיִינַת הָאֶרֶת הַדְּעוּת עַל-יַדֵּי בַחֲיִינַת מֹשֶׁה כַּנ"ל שְׁהוּא מְשַׁקָּה אֶת הַגֵּן, הֵינּוּ [הֵם] עֹשְׁבֵינִי וְדֹשְׁאִין דְּאֶתְרַבִּיאוּ בְּגֵן [עֹשְׁבִים וְדֹשְׁאִים הַגְּדִלִים בְּגֵן], הֵינּוּ [שְׁהֵם] נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, לְהַשְׁקוֹתָם וּלְחַיּוּתָם לְהַמְשִׁיךְ עֲלֵיהֶם קְדוּשָׁה וְטָהָרָה.

וְזֶה בַחֲיִינַת שְׁלֹשׁ סְעֻדוֹת שֶׁל שַׁבַּת שְׁהֵם בַחֲיִינַת עֲנֵג שַׁבַּת, עֵדוֹן נִהְרַן גֵּן, כְּמוֹבֵא בְּזֵהַר הַקְּדוּשׁ, זֶה בַחֲיִינַת הָאֶרֶת בֵּן וְתַלְמִיד, שְׁהֵם בַחֲיִינַת הָאֶרֶת הַדְּעוּת, בַחֲיִינַת יָם הַחֲכָמָה הַנ"ל, שְׁהוּא בַחֲיִינַת נִהְרַן יֵצֵא מֵעֵדוֹן כַּנ"ל. כִּי סְעֻדַת לֵיל שַׁבַּת הוּא בַחֲיִינַת הָאֶרֶת הַתַּלְמִיד, שְׁהוּא

הָרְצוֹן, שְׁזֵה תַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, כְּמוֹבֵן בְּדַבְרֵי רַבֵּנוּ ז"ל בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת (עֵין לְקוּטֵי מוה"ר"ן תַּנְיָנָא סִימָן ז), וּבְפָרֵט בְּסִפּוּרֵי שְׁסִפְרַ עֲמֵנוּ, וּקְצָתָם כְּבָר נִדְפְּסוּ בְּשִׁיחוֹת הַר"ן (אוֹת נא), וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ, רַבֵּן שֶׁל כָּל הַנְּבִיאִים, תַכְלִית שְׁלֵמוֹתוֹ בְּעַת הַסְּתַלְקוֹתוֹ הָיָה שְׁהִיָּע לְתַכְלִית שְׁלֵמוֹת הָרְצוֹן, שְׁנִסְתַּלַּק בְּתוֹךְ בַחֲיִינַת רְעוּא דְרַעוּיִן, רְצוֹן שְׁבַרְצוֹנוֹת. וְאָדָם הָרֵאשׁוֹן נִבְרָא שְׁיִגִיעַ תַּכְּף לְמַעְלָה זֹו בְּשְׁלֵמוֹת לְבַחֲיִינַת רְצוֹן, וְעַל-כֵּן הוֹשִׁיבוּ תַכְּף בְּגוֹן-עֵדוֹן, (בְּרֵאשִׁית ב טז) וַיִּצּוּ עָלָיו מִכָּל עֵץ הַגֵּן אֲכַל תֹּאכֵל וְכו'. וְלְכֹאזֶרָה [וּבְמַבְט רֵאשׁוֹן] קִשְׁיָה, לְמָה נִצְטוּהָ לְאָכַל מִכָּל עֵץ הַגֵּן? הֲלֹא עֵקֶר הָאֲזָהָרָה הוּא שְׁלֹא יֵאכַל מֵעֵץ הַדְּעוּת, וּבּוֹדָאֵי שְׁאָר הָאֵילָנוֹת שְׁלֹא הִזְהֵר עֲלֵיהֶם, מִי יִמְנְעוּ מִלְּאָכַל מֵהֶם, וְלְמָה נִאָּמַר לוֹ בְּפִרוּשׁ מִכָּל עֵץ הַגֵּן אֲכַל תֹּאכֵל?! אֵךְ אֲכִילת פְּרוֹת עֲצֵי גֵן-עֵדוֹן הֵם עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הָאָדָם, כִּי הֵם אֲכִילָה דְקְדוּשָׁה הַנ"ל, בַחֲיִינַת אֲכִילָה שְׁמֵאִיר בְּהָ אֶרֶת הָרְצוֹן, שְׁעַל-יַדֵּי הָאֲכִילָה כְּזוֹ בְּאִים לְתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת, שְׁזֵה בַחֲיִינַת אֲכִילת שַׁבַּת, אֲכִילת הַמֶּן, כִּי הַמֶּן שְׁאָכְלוּ יִשְׂרָאֵל הִיא בַחֲיִינַת אֲכִילָה שְׁהִיא כְּלָה בַחֲיִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן, שְׁהִיא בַחֲיִינַת מַה, בַחֲיִינַת מֹשֶׁה, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר בְּמֵאמְרֵי הַנ"ל, כִּי עַל שֵׁם זֶה נִקְרָא מֶן, (שְׁמוֹת טו טו) כִּי לֹא יִדְעוּ מַה הוּא, כִּי הַמֶּן יֵרֵד בְּזִכּוֹת מֹשֶׁה, שְׁהוּא בַחֲיִינַת מַה, בַחֲיִינַת הָאֶרֶת הָרְצוֹן הַנ"ל.

וְזֶה בַחֲיִינַת אֲכִילת שַׁבַּת, שְׁהוּא בַחֲיִינַת אֲכִילת מֶן, כְּמוֹ שְׁכָתוּב (שֵׁם פְּסוּק כה) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲכַלְהוּ הַיּוֹם, שְׁנִאָּמַר עַל אֲכִילת מֶן. וּמִשֵּׁם אָנוּ לְמַדִּים עֵקֶר אֲכִילת שַׁבַּת, כְּמוֹ שְׁלֵמְדוֹ רְבוּתֵינוּ ז"ל מִמְקָרָא זֶה

לקוטי הלכות

נטילת ידים לסעודה ג לא

בבחינת שאו ידיכם קדש וברכו, שהידים נכללין בבחינת קדש, שהוא בחינת ים החכמה שנקרא קדש, ואז נמשכת האכילה מהידים שיש ביים החכמה, שבאותה האכילה מתגלה הארת הרצון כנ"ל, כי כל אכילתנו צריכה להיות בבחינת הארת הרצון כנ"ל, כי אפלו כשנמנח המאכל לפני האדם, עדין הוא צריך לבקש להוציא המזון מבי מלכא [מבית המלך], כמו שאיתא [שמובא] בזהר הקדוש (בשלח דף סב ע"ב) על רב המנונא סבא, שאף-על-פי שהיה המאכל מוכן לפניו לא היה רוצה להתחיל לאכל עד שהתפלל על מזונו, ואמר עד דאתיהב מבי מלכא [שינתן מבית המלך] וכו'. וזה בחינת נטילת ידים, שנוטלין הידים כדי שימשך המזון מבי מלכא [מבית המלך], מבחינת הידים שיש ביים החכמה כנ"ל, כדי שיתגלה בזה המאכל הארת הרצון, ואז דיקא [דוקא] התר לאכילת ישראל כנ"ל:

ד וזה בחינת (ברכות דף נה ע"א) שלחן מכפר כמזבח, כי אכילה דקדשה על ידה מתגלה הרצון שנמשך מבחינת כלליות בן ותלמיד, שהוא בחינת הדעת של משה, שהוא הפך עוונות כנ"ל, שהוא בחינת (במדבר יד יט) סלח נא שזוכין ביום-כפור, שעל-ידי זה זוכין לבחינת חנכה, בחינת חנכת הבית, שהיא בחינת כלליות בן ותלמיד, כמבאר כל זה במאמר הנ"ל עין שם היטב. נמצא, שהארת הרצון שזוכין בשעת האכילה נמשך מבחינת סליחת עוונות, ועל-כן שלחן מכפר כמזבח, כי בכל הקרבנות נאמר

בחינת (ישעיהו ו א) מלא כל הארץ כבודו, שזה בחינת [ספירת ה]מלכות, חקל תפוחין קדישין [שדה תפוחים קדושים]. סעדת שחרית הוא בחינת עתיקא קדישא, שהוא בחינת כתר כידוע, בחינת איה, כמו שאומרים אז במוסף איה מקום כבודו וכו'. וזה בחינת השגת הבן, שהוא בחינת איה. סעדה שלישית הוא בחינת כלליות בן ותלמיד, שזה עקר השלמות שיהיו נכללין זה בזה, כי סעדה שלישית הוא בחינת סעדת זעיר אנפין [כינוי לעולם עליון, בו כלולים שש ספירות: חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד], בחינת (ישעיהו נח יד) נחלת יעקב, שהוא (שמות כו כח) מבריח מן הקצה אל הקצה. נמצא, שאכילת שבת הוא בחינת הארת הרצון הנ"ל.

וזה בחינת אכילת עצי גן-עדן שנצטוו עליהם אדם הראשון, מכל עץ הגן אכל תאכל. כי אכילת פרי גן-עדן הם בחינת ענג, כי הם גדלים על יד הנהר היצא מעדן וכו' וכו"ל. אבל מעץ הדעת טוב ורע הזהירו שלא לאכל כלל, כי ה' יתברך רצה שיהיה אכילתו רק מבחינת הארת הרצון שאין שם אחיזת הסטרא אחרא [הצד האחר (צד הטמאה)] כלל כנ"ל. ועל-ידי שאכל אדם הראשון מעץ הדעת, על-ידי זה נמשך סטרא דמסאבא [צד הטמאה], וכך הטהרות הם על-ידי מי מקוה שהם בחינת נהר יצא מעדן וכו', וזה בחינת נטילת ידים קדם האכילה, כדי לטהר הידים מפגם זהמת [לכלוכו של] הנחש, שעקר הפגם נוגע בידיים כנ"ל, ועל-ידי המים נטהרין ונכללין הידים בבחינת ים החכמה,

על־ידי זה יוכל לטהר את הידים מבחינת ידים
עסקניות, מבחינת עצבון ידים, מבחינת ידי
עברה כנ"ל. כי זה העקר שהתלמידים יעשו
תלמידים אחרים, כמובן בדברי רבנו ז"ל, דהינו
[כלומר] להאיר הדעת בעולם להצילם מעוונות,
שזה בחינת נטילת ידים כנ"ל:

הלכה ד

על־פי התורה "תקעו תוכחה" (לקוטי מוה"ר חלק ב
סימן ח) עין שם כל התורה מראשה לסופה.

והפלה, בקצור גדול המכרח לענינינו,
שצריכין להכניע מזונא דגופא [מזון הגוף] שהוא
בחינת (בראשית כה כו) עקב עשו, ולהגביר מזונא
דנשמתא [מזון הנשמה]. וזה זוכין על־ידי
שממשיכים קול הנגון והשיר שיתער [שיתערור]
לעתיד, שהוא בחינת הקול המשקה את הגן,
שעל־ידי זה גדלים כל היראות והריחות שהם
מזונא דנשמתא [מזון הנשמה], בחינת (שם ג י) את
קלך שמעתי בגן ואירא. שזה הקול הוא בחינת
(שם ב י) נהר היצא מעדן להשקות את הגן וכו'.
והוא בחינת (שם כו כב) הקל קול יעקב שהוא
מכניע עקב דסטרוא אחרא [של הצד האחר (צד
הטמאה)], בבחינת (שם כה כו) וידו אחזת בעקב
עשו וכו', עין שם היטב:

ולזכות לזה הקול הוא על־ידי התפלה
בבחינת דין של הבעל כח, שעל־ידי זה מוציאין
מהסטרוא אחרא [מצד האחר (צד הטמאה)] כל

לרצון, בחינת הארת הרצון וכנ"ל, וזה בחינת
(בראשית ג ג) לא תאכלו ולא תגעו בו פן תמתון,
הוסיפה על הצווי, כי עקר האסור הוא האכילה:

ה **ועל־כן** (סוטה דף ד ע"ב) המזלזל בנטילת
ידים חייב מיתה, בחינת פגם עץ הדעת וכו'.
ועל־כן נעשה עני, כי אין לו פרנסה, כי עקר
הפרנסה והעשירות נמשך מהידי שיש ביים
החכמה כנ"ל, שזה נמשך על־ידי נטילת ידים
כנ"ל. ועל־כן (שבת דף טב ע"ב) אמר רב חסדא, אנא
משאי מלא חפנאי מיא ויהבו לי מלא חפנאי
טיבותא [אני נטלתי ידי מלא חפניים מים, ונתנו
לי מלא חפניים טוב], כי משם נמשך העשירות
והפרנסה, מבחינת הידים שיש ביים החכמה,
שזה בחינת נטילת ידים כנ"ל:

ו **ועל־כן** (שלחו ערוך ארח חיים סימן קנט סעיף א)
צריך שיהיה הפלי שלם, כלי זה בחינת תלמיד,
כמובא בדברי רבנו ז"ל (לקוטי מוה"ר חלק א סימן נג).
ועל־כן צריכה הפלי להיות שלמה כדי שלא
תהיה חסרה, שלא תוציא המים שמכניסין בה,
רק תהיה שלמה ומלאה, שזה בחינת כוס של
ברכה, שצריך שיהיה שלם ומלא, כי הארת
התלמיד הוא בחינת מלא, בחינת מלא כל הארץ
כבודו, בחינת (דברים לד ט) ויהושע בן נון מלא רוח
חכמה כי סמך משה ידיו עליו, מלא דיקא
[מדקא], כמובן במאמר הנ"ל בסופו. ואז דיקא
[דוקא] כשהפלי שהוא בחינת תלמיד הוא
בשלמות ובמלאה, אז יוכל לקבל בחינת מימי
הדעת, בחינת ים החכמה, בחינת מלא כל הארץ
כבודו, ואז נכלל ביחד בחינת בן ותלמיד, ואז

לקוטי הלכות

נטילת ידים לסעודה ד לג

השיר הוא בחינת קול הנ"ל המשקה את הגן, שעלידי זה זוכין למזונא דנשמתא [מזון הנשמה] ומכניעין מזונא דגופא [מזון הגוף], בחינת וידו אחזת בעקב עשו וכו', עין שם כל זה היטב היטב, כי הם דברים ארפים ועמקים מני ים אין ערף להם:

א וזה בחינת נטילת ידים קדם הסעודה, כי אנו בני ישראל עם קדוש, אנו צריכים לקדש את אכילתנו בקדשה גדולה עד שיהיה אכילתנו בבחינת מזונא דנשמתא [מזון הנשמה], בבחינת (משלי יג כה) צדיק אכל לשבע נפשו, שזאת האכילה היא מסטרא דיעקב [מצד של יעקב] אבינו, שהוא מכניע מזונא דגופא [מזון הגוף] שהוא סטרא דעשו [צד של עשו] בחינת עקב עשו כנ"ל. ועל כן צריכין קדם האכילה לטהר ולקדש את ידינו במים, כדי שיהיה לנו כח עלידי זה להכניע מזונא דגופא [מזון הגוף] ולהגביר מזונא דנשמתא [מזון הנשמה] כדי שיהיה אכילתנו בבחינת מזונא דנשמתא [מזון הנשמה].

וזה בחינת נטילת ידים לסעודה, כי עלידי מצות נטילת ידים במים, עלידי זה אנו ממשיכים מימי הדעת הנ"ל שיוצאין עלידי התפלה של הבעל כח כנ"ל, שעלידי זה זוכין לכל הבחינות הנ"ל, עד שזוכין להמשיך הנחה היצא מעדן להשקות את הגן, שעלידי זה נמשך בחינת מזונא דנשמתא [מזון הנשמה] ומכניעין מזונא דגופא [מזון הגוף], בבחינת וידו אחזת בעקב עשו. ובשביל זה נוטלין הידים דיקא

הקדשה וכל מימי הדעת שבלעה, ונתגלה הדעת דקדשה, בבחינת (ישעיה יא ט) כי מלאה הארץ דעה את ה' פמים לים מכסים, ועלידי זה נעשין גרים ונתגלה כבודו יתברך, ועלידי זה נמשך הנבואה, ועלידי נבואה נתברר המדמה, ועלידי ברור המדמה עלידי זה עקר חזוק האמונה הקדושה, ואז זוכין לאמונה שלמה בחדוש העולם שאי אפשר להשיגו בדעת כי אם על פי אמונה, שזה עקר יסוד האמונה הקדושה להאמין שה' יתברך ברא את העולם יש מאין המחלט, ועלידי אמונה זו זוכין לחדוש העולם של לעתיד, ואז יתנהג העולם בבחינת ארץ ישראל, כי עקר קדשת ארץ ישראל הוא עלידי בחינת (תהלים קיא ו) כח מעשיו הגיד לעמו וכו', דהינו [כלומר] עלידי אמונת חדוש העולם, בחינת (בראשית א א) בראשית ברא אלהים את השמים וכו' כמו שפרש רש"י שם שבשביל זה פתח בבראשית משום כח מעשיו הגיד וכו' כדי שיוכלו לכבש ארץ ישראל. נמצא, שעקר קדשת ארץ ישראל הוא עלידי שמאמינין בחדוש העולם, דהינו [כלומר] שה' יתברך ברא את העולם יש מאין, כמו שפתיב בראשית ברא וכו' כנ"ל. ועקר קדשת ארץ ישראל ששם מתגלה השגחתו יתברך בבחינת (דברים יא יב) תמיד עיני ה' אלקיך בה וכו'.

ולעיתיד שיתנהג כל העולם בבחינת ארץ ישראל כנ"ל, אז יתנהג כל העולם רק עלידי השגחה לבד ויתבטל הטבע לגמרי, ואז יתער [יתעורר] שיר של השגחה ונפלאות וכו', וזה

שהוא בחינת עשרים ושמונה פרקי דידים [פרקי הידים], שבהם ברא ה' יתברך את העולם, כמו שכתוב (ישעיה מ"ג) אף ידי יסדה ארץ וימיני טפחה שמים וכו', וכל זה הוא בחינת התגלות אמונת חדוש העולם וכו', שעל-ידי זה נמשך הנהר המשקה את הגן שהוא בחינת הקול הנ"ל המכניע עקב עשו בבחינת וידו אחזת וכו'. ועל-כן מחמת שכל זה הוא בחינת ידים, שהם בחינת כח, בחינת עשרים ושמונה אתון [אותיות] וכו'. בחינת עשרים ושמונה פרקי דידים [פרקי הידים] שעל-ידי זה הנה חדוש העולם כנ"ל, על-כן באמת נמשך זה הכח לבחינת ידים דיקא [דוקא]. ועל ידם דיקא [דוקא] מכניעין עקב עשו, בבחינת וידו אחזת בעקב עשו, וידו דיקא [מדיק] כנ"ל. ובשביל זה נוטלין הידים דיקא [דוקא] קדם האכילה, כי דיקא [דוקא] על-ידי קדשת הידים יכולין להכניע מזונא דגופא [מזון הגוף] שהוא בחינת עקב עשו, בבחינת וידו אחזת כנ"ל. ואז זוכין שתהיה האכילה בבחינת מזונא דנשמתא [מזון הנשמה], שזהו בחינת אכילת ישראל שהם זרע יעקב, שמכניע עקב עשו בידי כנ"ל, כי מימי הנטילה הם בחינת מימי הדעת, שעל ידם נמשך הנהר היצא מעדן, שעל-ידי זה זוכין להכניע מזונא דגופא [מזון הגוף], שהוא עקב עשו, בבחינת וידו אחזת בעקב עשו וכנ"ל:

ב ובשביל זה צריך שיהיו המים של הנטילה מים שלא נעשו בהם מלאכה (שלאו ערוך סימן קס סעיף ב), גם שיהיה הכלי שלם (שם סימן קנט סעיף א),

[דוקא], כי עקר הכנעת עקב עשו שהוא מזונא דגופא [מזון הגוף], הוא על-ידי הידים דיקא [דוקא]. בבחינת וידו אחזת בעקב עשו, וידו דיקא [מדיק], כי באמת עקר ההכנעה הוא על-ידי קדשת הידים, כי כל הבחינות הנאמרים בהתורה הנ"ל כלם נמשכים על-ידי בחינת ידים, כי עקר המשכת מימי הדעת הוא על-ידי תפלה של הבעל כח כנ"ל, ועקר בחינת כח הוא בידיים כידוע, בבחינת (איוב ל"ב) כח ידיהם.

כי עקר הכח של הבעל כח הנ"ל שמתפלל תפלה הנ"ל, עקר התכלית הוא שיזכה לכל הבחינות הנ"ל כדי שיזכה לגלות חדוש העולם בעולם, שידעו ויאמינו כל באי עולם בהאמת כמו שהוא, שהעולם מחדש, שה' יתברך ברא את העולם אחר העדר הגמור, ועל-ידי זה נמשך הנגון הנ"ל וכו'. נמצא, שעקר הוא לגלות אמונת חדוש העולם, שהוא בחינת בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, וכל זה הוא בחינת כח מעשיו הגיד לעמו וכו', שהם בחינת עשרים ושמונה אתון דעבדא דבראשית [אותיות של מעשי בראשית], שהם העשרים ושמונה אותיות שבפסוק בראשית כידוע. שבהם ברא ה' יתברך את כל הברואה, ואלו העשרים ושמונה אתון, הם בחינת עשרים ושמונה פרקי דידים [פרקי הידים] כידוע.

נמצא, שעל-ידי זה הכח של הבעל תפלה הנ"ל, על-ידי זה נתגלה עשרים ושמונה אתון דעבדא דבראשית [אותיות של מעשי בראשית],

לקוטי הלכות

נטילת ידים לסעודה ד לה

כי כל המלאכות יש בהם אחיזת הסטרא אחרא [הצד האחר (צד הטמאה)] שנאחזת בהשלושים ותשע מלאכות, שבהם כלולין כל המלאכות שבעולם, כי כל השלושים ותשע מלאכות נמשכין מזהמת [מלכלוד] הנחש, על ידי שאכל אדם הראשון מעץ הדעת על ידי עצת הנחש, שעל ידי זה נתקלל [בראשית ג יט] בזעת אפה תאכל לחם, (שם פסוק יז) בעצבון תאכלנה, שמשם נמשכין השלושים ותשע מלאכות כידוע. ועקר חטא אדם הראשון היה באכילה, שאכל מעץ הדעת טוב ורע, דהינו [שזוהו] פגם הנ"ל, שאכל מאכל של אסור, שהוא בחינת מזונא דגופא [מזון הגוף], בחינת עקב עשו, כי אדם הראשון כפר בעקר (סנהדרין דף לח ע"ב), כי הנחש הטעהו ואמר לו [בראשית ג ה] כי ידע אלהים כי ביום אכלך ממנו וכו'. ואמרו רבותינו ז"ל (מדרש רבה בראשית פרשה יט אות ד, מדרש תנחומא פרשת בראשית סימן ח, זהו בראשית דף לו ע"א) שאמר להם מן העץ אכל וברא את העולם, נמצא שפפר בחדוש העולם, כי שמע לעצת הנחש, שהוא בחינת [בראשית ג א] והנחש היה ערום הנאמר בהתורה הנ"ל, שעל ידי כל זה מתגבר הכפירה בחדוש העולם.

כי כמו שעל ידי התפלה של הבעל כח שהוא מכניע בחינת והנחש היה ערום, כמבאר בהתורה הנ"ל, על ידי זה זוכין לכל הבחינות הנ"ל עד שזוכין לגלות האמונה האמתית של חדוש העולם, שעל ידי זה האכילה בבחינת מזונא דנשמתא [מזון הנשמה] כנ"ל, כמו כן להפך חס ושלוש, כשמתגבר חס ושלוש, בחינת והנחש היה

ערום, על ידי זה מתגברין הכפירות חס ושלוש, ומתגבר חס ושלוש דעות האפיקורסים הכופרים בחדוש העולם, ימח שמם וזכרם. ואז האכילה בבחינת מזונא דגופא [מזון הגוף], כי נחלש מזונא דנשמתא [מזון הנשמה] כנ"ל ומתגבר עקב עשו, שהוא זהמת [לכלוכו של] הנחש, שהוא בחינת מזונא דגופא [מזון הגוף]. וכל זה הוא בחינת חטא אדם הראשון ששמע לעצת הנחש, בחינת והנחש היה ערום הנאמר שם בפרשה, וכפר בעקר חדוש העולם, ואכל מעץ הדעת, שהוא אכילה דסטרא אחרא [של הצד האחר (צד הטמאה)], אכילה של אסור, שהוא עקר מזונא דגופא [מזון הגוף]. ועל כן באמת כשה' יתברך רצה לרחם עליו ולתקנו המשיך עליו הקול המשקה את הגן, כמו שכתוב שם בפרשה [בראשית ג י] את קלף שמעתי בגן ואירא וכו', שעל ידי זה חוזרין ומכניעין מזונא דגופא [מזון הגוף] ומגבירין מזונא דנשמתא [מזון הנשמה], ועל ידי זה התחיל באמת תקון החטא שלו, אבל עדין לא נתברר לגמרי עד שיבא משיח כידוע. ועל ידי חטאו גרם השלושים ותשע קללות, שעל ידי זה צריכין להתנגע בשלושים ותשע מלאכות, שהם בחינת בזעת אפה וכו'. נמצא שכל המלאכות שכלולים בשלושים ותשע מלאכות כלם יש בהם אחיזת זהמת [לכלכו של] הנחש שהוא ההפך מכל הנ"ל, שעל ידו מתגבר חס ושלוש, מזונא דגופא [מזון הגוף] וכנ"ל. על כן המים של הנטילה שצריכין לקדש ולטהר בהם את הידים, כדי לזכות למזונא דנשמתא

[מזון הנשמה] כנ"ל, על-כן צריכין שיהיה מים שלא נעשה בהם מלאכה, כדי שלא יהיה בהם שום אחיזה מזדמנת [מלכלוכו של] הנחש, כדי שנוכל לטהר על ידם את הידים, כדי שיהיה להם כח להכניע מזונא דגופא [מזון הגוף] שהוא זדמנת [לכלוכו של] הנחש כנ"ל, ולהגביר מזונא דנשמתא [מזון הנשמה] כנ"ל שהוא בחינת אכילת ישראל שהם בני יעקב וכו' כנ"ל:

ג ועל-כן צריכין שתהיה הפלי שלמה, כי המים רומזין על הדעת הנפלא שיתגלה לעתיד, בחינת ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. ועקר הדעת הוא לדעת את ה', דהינו [כלומר] לידע ולהאמין שהוא יתברך יחיד קדמון, הוא היוצר, הוא הבורא יש מאין המחלט, הינו [כלומר] אמונת חדוש העולם הנ"ל, וכמבאר בהתורה הנ"ל שעל-ידי הדעת, בחינת ומלאה הארץ דעה וכו', זוכין לבחינות הנ"ל, עד שזוכין לאמונה הנ"ל, הינו [כלומר] אמונת חדוש העולם שהוא עקר כנ"ל. וזה הדעת הנ"ל שהוא בחינת מים, אי אפשר להשיגו ולקבלו כי אם על-ידי כלי, שהוא בחינת אמונה, שהוא בבחינת המדמה, כמו שמבאר בהתורה הנ"ל, כי המדמה הוא הפלי של הדעת האמתית, כי באמת כל הדעות של כל העולם אפלו של החכמים והחוקרים הגדולים, הכל הוא רק בכח המדמה, כי דעת האמתית הוא רק לדעת את ה', וזה לא התחילו עדין להשיג ולטעם כלל, כי לזה הדעת אין זוכין כי אם צדיקים גדולים ונוראים יחידים שבדורות, אבל אנו אין בנו כח להשיג הדעת

הזה, ואנו צריכים להתחזק רק באמונה שאנו זוכין על-ידי ברור המדמה, שנתברר על-ידי שאנו זוכין להתקרב לצדיקי אמת, כמו שמבאר בהתורה הנ"ל, ועל-כן אלו הרשעים האפיקורסים שאינם רוצים לסמוך על דעת הצדיקים הקדושים, והם בגעל נפשם וטנופם בכל התאוות, הם חפצים לחקר בשכלם המשקץ, על-כן באמת כח המדמה שלהם מערב ומבלבל עד שבאים לידי כפירות גדולות או לאמונות כוזבות. כי אי אפשר לינק ולשאב מהדעת הקדוש, כי אם על-ידי שזוכין לקדש ולברר את המדמה על-ידי התקרבות לצדיקים אמתיים, שעל-ידי זה המדמה מברר, ואז זוכין לאמונה שלמה דקדושה, כי עקר האמונה הוא בהמדמה, כי במה שהשכל מבין אין צריכין אמונה, וכמבאר בהתורה הנ"ל, וזה המדמה המברר, שהוא בחינת אמונה, הוא בחינת כלי ששואב ומקבל מימי הדעת, וזה מרמז בהתורה הנ"ל, שכתב שם בסוף שכל התארים והשבחים שאנו מתארים אותנו יתברך כלם הם בבחינת המדמה וכו', וזה בחינת (תהלים פא ד) ליום חגנו, בחינת (ישעיה מד יג) ובמחוגה יתארהו וכו' עין שם בסוף. וזה בחינת כלי, כי הפרוש הפשוט של הפסוק ובמחוגה יתארהו נאמר על עשית כלי, כמו שכתוב שם (שם) יעשהו במקצעות ובמחוגה יתארהו וכו', ושם מדבר מגנות אמונת כוזביות שמאמינים בעבודה זרה עץ ואבן מעשי ידי אדם, שזהו בחינת כלים דסטרוא אחרא [של הצד האחר (צד הטמאה)], שהם אמונות כוזביות,

חדוש העולם כנ"ל, שעל-ידי זה עקר הכניעת מזוּנָא דגּוּפָא [מזון הגוף] וזוכין למזוּנָא דנְשַׁמְתָא [מזון הנשמה] שְׁזָה עקר פּוֹנֵת הַנְטִילָה כנ"ל:

ד ובשביל זה מים מטהרין מכל הטמאות, ואי אפשר לכנס לשום קדושה בלי מים, כגון [כדגמת] הפהנים בעבודתם, וכן בבקר בקומו, וכן קדם תפלה ותורה צריכין לטבל או לטל ידיו במים, וכן כל הטמאים אינם עולים מטמאתן כי אם על-ידי מים, כי מים מרמזים על הדעת של חדוש העולם, כי מים קדמו לכל הבריאה, כי התחלת הבריאה היו המים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (רש"י בראשית א א). נמצא, שעקר חדוש העולם התחילו מן המים, ועל-כּוֹן שם עקר שרש הדעת של חדוש העולם, שעל-ידי זה עקר הטהרה ורק על-ידי זה נכנסין בעבודת ה', כי זה עקר יסוד האמונה הקדושה להאמין בחדוש העולם, בחינת בראשית ברא אלהים וכו', שהוא התחלת התורה, וזה עקר הקדושה והטהרה, כי להפך כל הטמאות נמשכין מזהמת [מלכלוכו של] הנחש שהביא מיתה, שמשם עקר הטמאה ועקר זהמת [לכלוכו של] הנחש הוא הכפירה של הכופרים בחדוש העולם חס ושלוש, ועל-כּוֹן מים שהם בחינת מימי הדעת הנ"ל, שעל-ידי זה נמשך אמונת חדוש העולם, על-ידי זה כל הטהרות שבעולם, ואי אפשר לכנס לשום קדושה ועבודה כי אם על-ידי מים, כי כל הקדושות וכל עבודות ה' תלויים באמונה זו של חדוש העולם שזוכין להמשיך על עצמו על-ידי טהרה במים, על-ידי טבילה או נטילה כפי הדיון, כי על-ידי הטהרה

שמאמינים בעץ ואבן ממש. אבל על כל פנים מבאר שם שהפסוק מדבר מעשית כלים, ולהפך בקדושה אמונה הקדושה בה' יתברך, שהוא בבחינת המדמה המברך, שעל-ידי זה זוכין לתאר ולשבח אותו יתברך בתארים ושבחים הגונים כראוי, כל זה הוא בחינת כלי ברוחניות, כי התארים והשבחים שמתארים ומשבחים אותו הם כלים לקבל השגת אלקותו כל חד כפום מה דמשער בלבה [כל אחד כפי מה שמשער בלבו], כי באמת לית מחשבה תפיסא בה כלל [אין המחשבה תופסת בו כלל], רק על-ידי תפלות ושירות ותשבחות, דהינו [כלומר] תארים ושבחים שנתן לנו ברחמי רשות לתארו ולשבחו בהם, על-ידי זה יש לנו כח להמשיך עלינו האמונה הקדושה, שעל-ידי זה נעשין בחינת כלים לקבל בהם השגת אלקותו כל חד כפום מה דמשער בלבה [כל אחד כפי מה שמשער בלבו].

ועל-כּוֹן צריכין שתהיה הפלי של נטילת ידיים בשלמות בלי שום פגם וחסרון, כדי שתוכל לקבל ולהכיל את המים שהם בחינת מימי הדעת הנ"ל, שהוא הדעת שיתגלה לעתיד, שאי אפשר לקבלו כי אם על-ידי כלי שלמה, שהוא בחינת מדמה המברך ומתקן, כי כשהפלי פגומה ושבורה היא בבחינת (ירמיה ב יג) בארת נשברים אשר לא יכלו המים, שנאמר על העכו"ם [אמות העולם] הכופרים שיש להם אמונות כוזבות, על-כּוֹן צריכין שתהיה הפלי שלמה, כדי לקבל על ידה מימי הדעת הנ"ל, שעל-ידי זה זוכין לאמונת